Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 20ής Ιουλίου 2016*

«Εξωσυμβατική ευθύνη — Ζημία προκληθείσα από την Επιτροπή, στο πλαίσιο έρευνας της OLAF, και από την OLAF — Αγωγή αποζημιώσεως — Αίτημα χαρακτηρισμού πράξεων της OLAF ως νομικά ανυπόστατων και ως απαράδεκτων για αποδεικτικούς σκοπούς ενώπιον των εθνικών αρχών — Παραδεκτό — Κατάχρηση εξουσίας — Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα — Δικαιώματα άμυνας»

Στην υπόθεση T-483/13,

Αθανάσιος Οικονομόπουλος, κάτοικος Αθηνών (Ελλάδα), εκπροσωπούμενος αρχικώς από τους Ν. Κορογιαννάκη και Ι. Ζαρζούρα, δικηγόρους, και στη συνέχεια από τον Γ. Γεωργίου, δικηγόρο,

ενάγων,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τους J. Baquero Cruz και A. Sauka,

εναγομένης,

με αντικείμενο, αφενός, αίτημα αποζημιώσεως για τη ζημία που προκάλεσε η Επιτροπή καθώς και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και, αφετέρου, αίτημα χαρακτηρισμού πράξεων της OLAF ως ανυπόστατων και απαράδεκτων για αποδεικτικούς σκοπούς ενώπιον των εθνικών αρχών,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Prek (εισηγητή), πρόεδρο, I. Labucka και V. Kreuschitz, δικαστές,

γραμματέας: C. Heeren, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 10ης Ιουνίου 2015,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

Απόφαση [1]

Ιστορικό της διαφοράς

1 Ο ενάγων Αθανάσιος Οικονομόπουλος είναι ηλεκτρολόγος μηχανικός και επιχειρηματίας που δραστηριοποιείται στην αγορά της ρομποτικής και της πληροφορικής. Ίδρυσε και διεύθυνε από το 1987 έως 2006 την ελληνική εταιρία Ζήνων Τεχνολογίες Αυτοματισμών Α.Ε. (στο εξής: Ζήνων).

2 Από το 2004 έως το 2006, η Ζήνων σύναψε πλείονες συμβάσεις με τη Γενική Διεύθυνση (ΓΔ) «Κοινωνία της Πληροφορίας και Μέσα Επικοινωνίας» (στο εξής: ΓΔ Κοινωνία της Πληροφορίας) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για το έκτο πρόγραμμα-πλαίσιο δραστηριοτήτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, με σκοπό τη συμβολή στη δημιουργία του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας και στην καινοτομία (2002-2006) (στο εξής: έκτο πρόγραμμα-πλαίσιο).

3 Τον Νοέμβριο του 2008, εξωτερικοί ελεγκτές διενήργησαν, κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής, έλεγχο στη Ζήνων σχετικά με τα έργα Alladin και Gnosys, τα οποία αποτελούσαν μέρος του έκτου προγράμματος-πλαισίου. Κατόπιν του ελέγχου αυτού καταρτίστηκε η έκθεση ελέγχου 08-BA59-028, της 13ης Μαΐου 2009 (στο εξής: αρχική έκθεση ελέγχου).

4 Σύμφωνα με την αρχική έκθεση ελέγχου, διαπιστώθηκαν παρατυπίες σχετικά με τις δαπάνες προσωπικού. Η Ζήνων ζήτησε από την Επιτροπή να χρηματοδοτήσει, με σημαντικό χρηματικό ποσό, δαπάνες οι οποίες στην πραγματικότητα είχαν χρεωθεί από την κυπριακή εταιρία Comeng Computerised Engineering (στο εξής: Comeng). Οι δαπάνες αυτές καταχωρίζονταν εσφαλμένως στις άμεσες δαπάνες προσωπικού, ως δαπάνες «για εσωτερικούς συμβούλους», ενώ έπρεπε να καταχωρίζονται στις δαπάνες υπεργολαβίας. Η πρακτική αυτή ήταν συστηματική. Η Επιτροπή κατέληξε στη διαπίστωση ότι οι δαπάνες αυτές δεν μπορούσαν να θεωρηθούν αποδεκτές ούτε ως δαπάνες προσωπικού ούτε ως δαπάνες υπεργολαβίας.

5 Στο πλαίσιο αυτό, στις 10 Δεκεμβρίου 2009, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) κίνησε διαδικασία έρευνας με αντικείμενο το έργο GR/RESEARCH-INFSO-FP6-Robotics and informatics, το οποίο αποτελούσε μέρος της υλοποιήσεως του έκτου προγράμματος-πλαισίου. Η εν λόγω υπηρεσία είναι αρμόδια, κατ' εφαρμογήν του κανονισμού (ΕΚ) 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 1999, σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την OLAF (ΕΕ 1999, L 136, σ. 1), για τη διενέργεια εξωτερικών ερευνών, ήτοι εκτός των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και εσωτερικών ερευνών, ήτοι εντός των οργάνων αυτών.

6 Στις 25 και 26 Φεβρουαρίου 2010, η OLAF διενήργησε επιτόπιο έλεγχο στις εγκαταστάσεις της Comeng.

7 Στις 6 Αυγούστου 2010, η ΓΔ Κοινωνία της Πληροφορίας κατάρτισε σχέδιο τελικής εκθέσεως ελέγχου.

8 Στις 18 Φεβρουαρίου 2011, η Επιτροπή εξέδωσε την τελική έκθεση ελέγχου.

9 Τον Ιούλιο του 2011, η OLAF γνωστοποίησε στον ενάγοντα ότι η προαναφερθείσα στη σκέψη 5 ανωτέρω έρευνα τον αφορά. Στις 7 Σεπτεμβρίου 2011, εκπρόσωποι της OLAF διενήργησαν ακρόαση του ενάγοντος στην κατοικία αυτού, η οποία τότε βρισκόταν στην Πάτμο (Ελλάδα).

10 Με έγγραφο της 19ης Σεπτεμβρίου 2012, η OLAF γνωστοποίησε στον ενάγοντα την περάτωση της έρευνας. Στο έγγραφο αυτό αναφέρει ότι από την έρευνα προέκυψαν υπόνοιες διαπράξεως ποινικών αδικημάτων που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης. Αναφέρει, επίσης, ότι είχε υποδειχθεί

1 — Παρατίθενται μόνον οι σκέψεις των οποίων η δημοσίευση κρίνεται σκόπιμη από το Γενικό Δικαστήριο.

στις ελληνικές δικαστικές αρχές να προβούν σε δικαστική διερεύνηση της υποθέσεως αυτής. Περαιτέρω, η OLAF ζήτησε από τη ΓΔ Επικοινωνιακά Δίκτυα, Περιεχόμενο και Τεχνολογίες, η οποία είχε αντικαταστήσει τη ΓΔ Κοινωνία της Πληροφορίας, να λάβει μέτρα για την ανάκτηση ποσού 1,5 εκατομμυρίου ευρώ από τη Ζήνων.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων *[παραλειπόμενα]*

19 Ο ενάγων ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να αναγνωρίσει ότι οι πράξεις και τα μέτρα που αποφασίστηκαν από την OLAF είναι νομικά ανυπόστατες,

— να αναγνωρίσει ότι οι σχετικές με αυτόν πληροφορίες και τα σχετικά στοιχεία, καθώς και κάθε άλλο συναφές αποδεικτικό στοιχείο που έχει διαβιβαστεί στις εθνικές αρχές δεν αποτελούν παραδεκτά αποδεικτικά στοιχεία,

— να υποχρεώσει την Επιτροπή να του καταβάλει το ποσό των δύο εκατομμυρίων ευρώ σε αναγνώριση των εν λόγω παράνομων συμπεριφορών και της βλάβης που προκλήθηκε στις επαγγελματικές δραστηριότητές του και στη φήμη του,

— να διατάξει αποδείξεις και μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας, κατ' εφαρμογήν των άρθρων 64 και 65 του Κανονισμού Διαδικασίας της 2ας Μαΐου 1991, υπό μορφή προσκομίσεως εγγράφων και ακροάσεως μαρτύρων,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

20 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να απορρίψει την αγωγή εν μέρει ως απαράδεκτη και εν μέρει ως αβάσιμη ή, σε κάθε περίπτωση, εξ ολοκλήρου ως αβάσιμη,

— να καταδικάσει τον ενάγοντα στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανομένων των εξόδων της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων.

Σκεπτικό

1.1. 1. *Επί του παραδεκτού ορισμένων αιτημάτων [παραλειπόμενα]*

25 Πρέπει, καταρχάς, να εξεταστεί το παραδεκτό του αιτήματος περί χαρακτηρισμού των ληφθέντων από την OLAF μέτρων ως νομικά ανυπόστατων. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να υπομνηστούν οι εξουσίες του δικαστή της Ένωσης όταν εκδικάζει αγωγή αποζημιώσεως.

26 Κατά πάγια νομολογία, η εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 340, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, θεμελιώνεται εφόσον συντρέχει σύνολο προϋποθέσεων σχετικά με τον παράνομο χαρακτήρα της προσαπτόμενης στα όργανα της Ένωσης συμπεριφοράς, στοιχειοθετείται ζημία και υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της συμπεριφοράς του οργάνου και της προβαλλόμενης ζημίας (βλ. απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2006, Agraz κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-243/05 P, EU:C:2006:708, σκέψη 26 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Όσον αφορά τη σχετική με την προσαπτόμενη συμπεριφορά προϋπόθεση, απαιτείται να αποδεικνύεται κατάφωρη παράβαση κανόνα δικαίου ο οποίος αποσκοπεί στην απονομή δικαιωμάτων στους ιδιώτες (αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2000, Bergaderm και Goupil κατά Επιτροπής, C-352/98 P, EU:C:2000:361, σκέψεις 42 και 43, και της 9ης Σεπτεμβρίου 2008, FIAMM κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, C-120/06 P και C-121/06 P,

EU:C:2008:476, σκέψη 173). Υπενθυμίζεται, ακόμη, ότι, κατά πάγια νομολογία, η αγωγή αποζημιώσεως αποτελεί αυτοτελές ένδικο βοήθημα, με ιδιαίτερη λειτουργία στο πλαίσιο του συστήματος παροχής έννομης προστασίας και υποκείμενο σε προϋποθέσεις ασκήσεως οι οποίες τέθηκαν ενόψει του ειδικού σκοπού της (απόφαση της 28ης Απριλίου 1971, Lütticke κατά Επιτροπής, 4/69, EU:C:1971:40, σκέψη 6, και διάταξη της 15ης Οκτωβρίου 2013, Andechser Molkerei Scheitz κατά Επιτροπής, T-13/12, μη δημοσιευθείσα, EU:C:1993:567, σκέψη 46).

27 Διαπιστώνεται ότι, με το αίτημα χαρακτηρισμού των ληφθέντων από την OLAF μέτρων ως νομικά ανυπόστατων, ουσιαστικά ζητείται από το Γενικό Δικαστήριο να ακυρώσει τα ληφθέντα από την OLAF μέτρα και να αποφανθεί ότι αυτά δεν παράγουν κανένα έννομο αποτέλεσμα [βλ., συναφώς, απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2011, dm-drogerie markt κατά ΓΕΕΑ – Distribuciones Mylar (dm), T-36/09, EU:T:2011:449, σκέψη 83]. Τούτο βαίνει πέραν της απλής διαπιστώσεως παράνομης συμπεριφοράς στην οποία δύναται να προβεί το Γενικό Δικαστήριο στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως.

28 Κατά συνέπεια, το πρώτο αίτημα του ενάγοντος είναι απορριπτέο ως απαράδεκτο.

29 Η εν λόγω διαπίστωση περί απαραδέκτου δεν συνιστά προσβολή του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας ούτε παραβίαση των αρχών της ορθής απονομής της δικαιοσύνης και της οικονομίας της διαδικασίας. Πράγματι, ο δικαστικός έλεγχος της τηρήσεως της έννομης τάξεως της Ένωσης διασφαλίζεται, όπως προκύπτει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, από το Δικαστήριο και από τα δικαστήρια των κρατών μελών. Προς τούτο, η Συνθήκη ΛΕΕ, με τα άρθρα 263 και 277 ΣΛΕΕ, αφενός, και με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, αφετέρου, καθιέρωσε πλήρες σύστημα ενδίκων βοηθημάτων και διαδικασιών για τον έλεγχο της νομιμότητας των πράξεων της Ένωσης, αναθέτοντας τον έλεγχο αυτόν στον δικαστή της Ένωσης (απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2013, Telefónica κατά Επιτροπής, C-274/12 P, EU:C:2013:852, σκέψη 57). Πρέπει, πάντως, να παρέχεται δυνατότητα προσφυγής, ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, κατά των αποφάσεων που λαμβάνονται από τις εθνικές αρχές βάσει πληροφοριών της OLAF, τα δε εθνικά δικαστήρια μπορούν, εν συνεχεία, να υποβάλουν αίτηση προδικαστικής αποφάσεως για την ερμηνεία εκείνων των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης που είναι κρίσιμες για την έκδοση των αποφάσεών τους [βλ., συναφώς, διάταξη της 19ης Απριλίου 2005, Tillack κατά Επιτροπής, C-521/04 P(R), EU:C:2005:240, σκέψεις 38 και 39].

30 Διευκρινίζεται ότι ο ενάγων δεν έχει προσκομίσει κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει προσβολή του προαναφερθέντος δικαιώματος ή παραβίαση των εν λόγω αρχών.

31 Επομένως, το γεγονός ότι ένα αίτημα έχει κριθεί απαράδεκτο δεν αρκεί για να στοιχειοθετηθεί προσβολή του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας ή παραβίαση των αρχών της ορθής απονομής της δικαιοσύνης και της οικονομίας της διαδικασίας.

32 Δεύτερον, επίσης απορριπτέο κρίνεται το αίτημα να αναγνωρίσει το Γενικό Δικαστήριο ότι οι σχετικές με τον ενάγοντα πληροφορίες και τα σχετικά στοιχεία, καθώς και κάθε συναφές αποδεικτικό στοιχείο που έχει διαβιβαστεί στις εθνικές αρχές αποτελούν απαράδεκτα αποδεικτικά στοιχεία.

33 Συγκεκριμένα, το αίτημα αυτό μπορεί να ερμηνευθεί μόνον υπό την έννοια ότι ζητείται από το Γενικό Δικαστήριο να αποφανθεί κατά νόμον ότι τα αποδεικτικά στοιχεία δεν είναι παραδεκτά ενώπιον των εθνικών αρχών. Κατά πάγια, όμως, νομολογία, αρμόδιες να αποφασίσουν με ποιον τρόπο θα χρησιμοποιήσουν τα στοιχεία που διαβιβάζει η OLAF στις εθνικές αρχές είναι αποκλειστικά και μόνον οι εν λόγω αρχές, στις οποίες εναπόκειται να εξετάσουν εάν οι διαβιβασθείσες πληροφορίες δικαιολογούν ή επιβάλλουν την κίνηση ποινικών διαδικασιών. Κατά συνέπεια, η δικαστική προστασία έναντι τέτοιων διώξεων πρέπει να διασφαλίζεται σε εθνικό επίπεδο, με όλες τις προβλεπόμενες από το εθνικό δίκαιο εγγυήσεις, περιλαμβανομένων εκείνων που απορρέουν από τα θεμελιώδη δικαιώματα, καθώς και από τη δυνατότητα υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως από το επιληφθέν δικαστήριο προς το Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ (βλ. διάταξη της 19ης Απριλίου 2005, Tillack κατά Επιτροπής, C-521/04 P(R), EU:C:2005:240, σκέψεις 38 και 39 και

εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Διευκρινίζεται, ακόμη, ότι οι εθνικές αρχές, εφόσον αποφασίσουν τη διενέργεια έρευνας, θα εξετάσουν τις συνέπειες που απορρέουν από τυχόν παράνομες ενέργειες της OLAF και η εκτίμησή τους θα μπορεί να αμφισβητηθεί ενώπιον του εθνικού δικαστή. Σε περίπτωση που δεν κινηθεί ποινική διαδικασία ή η διαδικασία αυτή περατωθεί με απαλλακτική απόφαση, η άσκηση αγωγής αποζημιώσεως ενώπιον του δικαστή της Ένωσης θα αρκεί για την προστασία των συμφερόντων του ενδιαφερομένου, καθώς το πρόσωπο αυτό θα μπορεί να λάβει αποζημίωση για τη ζημία που έχει προκληθεί από την παράνομη συμπεριφορά της OLAF (βλ., συναφώς, απόφαση της 20ής Μαΐου 2010, Ιταλία κατά Violetti κ.λπ., T-261/09 P, EU:T:2010:215, σκέψη 59).

34 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι, κατ' εφαρμογήν της προπαρατεθείσας στη σκέψη 33 ανωτέρω νομολογίας, εάν το Γενικό Δικαστήριο αποφάσιζε να χαρακτηρίσει απαράδεκτες τις προσκομισθείσες ενώπιον των ελληνικών δικαστικών αρχών αποδείξεις, θα υπερέβαινε προδήλως την αρμοδιότητά του. Συνεπώς, το Γενικό Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφασίσει ότι οι σχετικές με τον ενάγοντα πληροφορίες και τα σχετικά στοιχεία, καθώς και κάθε συναφές αποδεικτικό στοιχείο που έχει διαβιβαστεί στις εθνικές αρχές δεν αποτελούν παραδεκτά αποδεικτικά στοιχεία ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

35 Συνεπώς, το δεύτερο αίτημα κρίνεται απορριπτέο, χωρίς να απαιτείται να εξεταστεί επί της ουσίας.

2. 2. 2. *Επί της ουσίας*

36 Πρέπει, καταρχάς, να εξεταστεί το επιχείρημα της Επιτροπής περί πρόωρης ασκήσεως της αγωγής αποζημιώσεως. Η Επιτροπή προβάλλει, συγκεκριμένα, ότι η διαβίβαση της εκθέσεως της OLAF δεν έχει έως σήμερα οδηγήσει στη λήψη μέτρων από τις αρμόδιες εθνικές αρχές. Επιπλέον, δεν έχει προκληθεί βλάβη, εφόσον δεν υπήρξε ούτε διαρροή ούτε δημοσιοποίηση της πληροφορίας.

37 Δεν αμφισβητείται ότι βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη εθνική ένδικη διαδικασία. Τα ενδεχόμενα αποτελέσματα της διαδικασίας αυτής δεν μπορούν εντούτοις να επηρεάσουν την παρούσα διαδικασία. Πράγματι, στην υπό κρίση υπόθεση δεν εξετάζεται εάν ο ενάγων διέπραξε παρατυπία ή απάτη, αλλά ο τρόπος με τον οποίο η OLAF διεξήγαγε και ολοκλήρωσε μια έρευνα η οποία προσδιορίζει τον ενάγοντα ονομαστικά και, ενδεχομένως, του καταλογίζει ευθύνη για τις παρατυπίες, καθώς και ο τρόπος με τον οποίον ενήργησε η Επιτροπή στο πλαίσιο της έρευνας αυτής. Η απαλλαγή του ενάγοντος από τις εθνικές δικαστικές αρχές δεν συνεπάγεται οπωσδήποτε αποκατάσταση της βλάβης που έχει ενδεχομένως υποστεί (βλ., συναφώς, απόφαση της 8ης Ιουλίου 2008, Franchet και Byk κατά Επιτροπής, T-48/05, EU:T:2008:257, σκέψεις 90 και 91).

38 Επομένως, δεδομένου ότι η ζημία που προβάλλεται στο πλαίσιο της παρούσας αγωγής είναι διαφορετική από αυτήν που θα βεβαιωνόταν με την κήρυξη της αθωότητας του ενάγοντος από τις εθνικές δικαστικές αρχές, το αίτημα αποζημιώσεως δεν μπορεί να απορριφθεί ως πρόωρο, ώστε ο ενάγων να μπορεί να υποβάλει τέτοιο αίτημα μόνο μετά την έκδοση αμετάκλητων αποφάσεων από τις εθνικές δικαστικές αρχές.

39 Κατά συνέπεια, εφόσον η αγωγή δεν έχει ασκηθεί πρόωρα, δεν πρέπει να μετατεθεί η εξέταση των ζητημάτων σχετικά με τη φύση και την έκταση της ζημίας σε μεταγενέστερο ενδεχομένως στάδιο.

40 Στο πλαίσιο του τρίτου αιτήματός του, ο ενάγων υποστηρίζει ότι πρέπει να αναγνωριστεί εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης.

[παραλειπόμενα]

Επί της παράνομης συμπεριφοράς [παραλειπόμενα]

Επί του δεύτερου ισχυρισμού, σχετικά με παραβίαση των κανονισμών 45/2001 και 1073/1999, παράβαση της υποχρεώσεως προστασίας της εμπιστευτικότητας και του επαγγελματικού απορρήτου, προσβολής του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή και παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως *[παραλειπόμενα]*

51 Τονίζεται, καταρχάς, ότι οι διατάξεις του κανονισμού 45/2001 είναι κανόνες δικαίου που απονέμουν δικαιώματα στα πρόσωπα που είναι υποκείμενα των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τα οποία κατέχουν τα θεσμικά όργανα και οι οργανισμοί της Ένωσης. Συγκεκριμένα, σκοπός των κανόνων αυτών είναι η προστασία των εν λόγω προσώπων από τον κίνδυνο παράνομης επεξεργασίας των δεδομένων που τα αφορούν (απόφαση της 12 Σεπτεμβρίου 2007, Νικολάου κατά Επιτροπής, T-259/03, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2007:254, σκέψεις 210 και 232).

– – Επί της πρώτης, της δεύτερης και της τρίτης αιτιάσεως, σχετικά με παραβάσεις των άρθρων 4, 5, 7, 8 και 12 του κανονισμού 45/2001, παράβαση της υποχρεώσεως προστασίας της εμπιστευτικότητας και του επαγγελματικού απορρήτου, προσβολή του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή, καθώς και παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως και, ειδικότερα, παράβαση του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1073/99 και του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 2185/96

52 Υπενθυμίζεται, καταρχάς, ότι, κατά το άρθρο 2, στοιχείο α′, του κανονισμού 45/2001, ο όρος «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα» καλύπτει «κάθε πληροφορία που αναφέρεται σε φυσικό πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί», και «ως πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί λογίζεται το πρόσωπο εκείνο που μπορεί να προσδιοριστεί, άμεσα ή έμμεσα, ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός ή περισσοτέρων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από άποψη φυσική, βιολογική, ψυχική, οικονομική, πολιτιστική ή κοινωνική». Το άρθρο 2, στοιχείο β′, του κανονισμού 45/2001 ορίζει ως «επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» «κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιούνται με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων μεθόδων και εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διατήρηση, η προσαρμογή ή η τροποποίηση, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η ανακοίνωση με διαβίβαση, η διάδοση και κάθε άλλη μορφή διάθεσης, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, καθώς και το κλείδωμα, η διαγραφή ή η καταστροφή».

53 Κατά τη νομολογία, η γνωστοποίηση τέτοιων δεδομένων αποτελεί «επεξεργασία» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο β′, του κανονισμού 45/2001 (αποφάσεις της 29ης Ιουνίου 2010, Επιτροπή κατά Bavarian Lager, C-28/08 P, EU:C:2010:378, σκέψεις 68 και 69, και της 7ης Ιουλίου 2011, Valero Jordana κατά Επιτροπής, T-161/04, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2011:337, σκέψη 91). Εν προκειμένω, οι πληροφορίες που αφορούν τον ενάγοντα αποτελούν «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα», υπήρξε δε «επεξεργασία» των δεδομένων αυτών, κατά την έννοια της προαναφερθείσας διατάξεως, τόσο από την Επιτροπή όσο και από την OLAF, πράγμα που άλλωστε οι διάδικοι δεν αμφισβητούν.

[παραλειπόμενα]

59 Πρώτον, πρέπει να εξεταστεί η αιτίαση κατά την οποία δεν πληρούνταν καμία από τις προϋποθέσεις του άρθρου 5 του κανονισμού 45/2001.

60 Όσον αφορά τη διαβίβαση πληροφοριών από την OLAF στην Επιτροπή και στις ελληνικές αρχές, υπενθυμίζεται ότι η OLAF ασκεί καθήκοντα χάριν του δημόσιου συμφέροντος, κατά την έννοια του άρθρου 5, στοιχείο α′, του κανονισμού 45/2001. Εν προκειμένω, η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του ενάγοντος αποτελούσε μέρος της έρευνας που διεξήγαγε η OLAF, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν συντρέχει περίπτωση απάτης βλαπτικής για τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης. Συνεπώς, η εν λόγω επεξεργασία των δεδομένων από την OLAF ήταν

αναγκαία για την άσκηση των καθηκόντων της. Πρέπει, συνεπώς, να γίνει δεκτό ότι η διαβίβαση πληροφοριών από την OLAF προς την Επιτροπή και τις ελληνικές αρχές πραγματοποιήθηκε χάριν δημοσίου συμφέροντος. Επομένως, η OLAF δεν υπερέβη τα όρια της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει στο πλαίσιο του άρθρου 5, στοιχείο α', του κανονισμού 45/2001.

61 Όσον αφορά την εκ μέρους της Επιτροπής διαβίβαση πληροφοριών στη Ζήνων, διαπιστώνεται ότι η διαβίβαση αυτή είναι καταρχήν σύμφωνη με το άρθρο 5 του κανονισμού 45/2001.

62 Συγκεκριμένα, η Επιτροπή μπορούσε κατά νόμον να αποστείλει στη Ζήνων τελική έκθεση ελέγχου της οποίας τα πορίσματα στηρίζονταν σε έκθεση της OLAF περιέχουσα πληροφορίες οι οποίες περιλαμβάνονται στην έκθεση αποστολής της OLAF, στην έκθεση της OLAF σχετικά με τους επιτόπιους ελέγχους που διενεργήθηκαν στις εγκαταστάσεις της Comeng στις 25 και 26 Φεβρουαρίου 2010, στο έγγραφο πρακτικό ακροάσεως του διευθυντή της Comeng και σε έγγραφα τα οποία ψηφιοποιήθηκαν κατά τους επιτόπιους ελέγχους που διενήργησαν οι υπεύθυνοι ερευνών της OLAF, με την άδεια του διευθυντή της Comeng, και τα οποία διαβίβασε η OLAF στη ΓΔ Κοινωνία της Πληροφορίας στις 4 Μαΐου 2010.

63 Βάσει των πληροφοριών αυτών, η Επιτροπή επιβεβαίωσε ότι η Ζήνων δεν είχε τηρήσει τις διατάξεις των συμβάσεων FP6, οι οποίες είχαν συναφθεί για την υλοποίηση του έκτου προγράμματος-πλαισίου, και απέρριψε το σύνολο των σχετικών δαπανών που ζητούσε η Ζήνων.

64 Εάν τα πορίσματα της OLAF δεν είχαν συμπεριληφθεί στην τελική έκθεση ελέγχου της Επιτροπής, η Επιτροπή δεν θα μπορούσε να δικαιολογήσει τη διενέργεια δημοσιονομικής προσαρμογής ως προς τη Ζήνων. Συνεπώς, στο πλαίσιο αυτό, δεν μπορεί, καταρχήν, να προσαφθεί στη ΓΔ Κοινωνία της Πληροφορίας ότι διαβίβασε στη Ζήνων τελική έκθεση ελέγχου περιέχουσα πληροφορίες τις οποίες ήταν απαραίτητο να γνωρίζει, προκειμένου να κατανοήσει τους λόγους για τους οποίους έπρεπε να διενεργηθούν δημοσιονομικές προσαρμογές. Δεν μπορεί, ως εκ τούτου, να υποστηριχθεί ούτε ότι η διαβίβαση, στη Ζήνων, εκθέσεως περιέχουσας πληροφορίες σχετικά με τη διενεργηθείσα από την OLAF έρευνα δεν ήταν, καταρχήν, σύμφωνη με το άρθρο 5 του κανονισμού 45/2001.

65 Πρέπει να διευκρινιστεί ότι, από τις πληροφορίες που συνέλεξε η OLAF και οι οποίες συμπεριελήφθησαν στην τελική έκθεση ελέγχου της ΓΔ Κοινωνία της Πληροφορίας, εκείνες που αναφέρουν το όνομα του ενάγοντος στο πλαίσιο τραπεζικών συναλλαγών που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ 2002 και 2006 εξ ονόματος της Comeng κατ' εντολή του ενάγοντος ήταν απαραίτητες για να αποδειχθεί ότι οι εν λόγω τραπεζικές συναλλαγές δεν είχαν καμία σχέση με την εκτέλεση των συμβάσεων FP6 οι οποίες είχαν συναφθεί προς υλοποίηση του έκτου προγράμματος-πλαισίου. Στην έκθεση ελέγχου, το όνομα του ενάγοντος αναφέρεται επίσης στο πλαίσιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών οι οποίες πραγματοποιήθηκαν κατά το ίδιο διάστημα προς όφελος άλλων εταιριών οι οποίες του ανήκουν ή τελούν υπό τον έλεγχό του και διευκρινίζεται ότι ο ενάγων δεν απέδειξε ότι οι συναλλαγές αυτές είχαν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της εκτελέσεως, από τη Ζήνων, συμβάσεων που συνάφθηκαν για την υλοποίηση του έκτου προγράμματος-πλαισίου. Η πληροφορία αυτή ήταν επίσης απαραίτητη προς τεκμηρίωση της διαπιστώσεως ότι δεν υφίσταται σχέση μεταξύ των εν λόγω συναλλαγών και της εκτελέσεως των συμβάσεων FP6 από τη Ζήνων. Από την έκθεση ελέγχου προκύπτει επίσης ότι ο ενάγων ήταν αυτός που αποφάσισε να ζητήσει από την Comeng την έκδοση τιμολογίων προς τη Ζήνων και να διενεργήσει τις τραπεζικές συναλλαγές μεταξύ αυτής και της Comeng. Διαπιστώνεται ότι οι πληροφορίες αυτές συνάγονται από την ηλεκτρονική επιστολή της 29ης Σεπτεμβρίου 2010, την οποία είχε αποστείλει ο ίδιος ο ενάγων στον νέο διευθυντή της Ζήνων και η οποία διαβιβάστηκε στην Επιτροπή από τους νέους μετόχους της εταιρίας αυτής. Στην εν λόγω επιστολή, ο ενάγων ανέφερε ότι είχε χρησιμοποιήσει την Comeng προκειμένου να αυξήσει τεχνητά τα κέρδη κατά 10 %, χωρίς να ζημιωθεί η εταιρία. Με τα στοιχεία αυτά, η Επιτροπή τεκμηρίωσε ότι η χρησιμοποίηση της Comeng στο πλαίσιο της εκτελέσεως των συμβάσεων που είχαν συναφθεί προς υλοποίηση του έκτου προγράμματος-πλαισίου δεν ήταν «σφάλμα», αλλά σκόπιμη ενέργεια, και δικαιολόγησε τη διενέργεια δημοσιονομικής προσαρμογής ως προς τη Ζήνων, απορρίπτοντας τα περί απλού υπολογιστικού σφάλματος και, συνεπώς, την πρόταση που είχε διατυπώσει η Ζήνων, με

ηλεκτρονική επιστολή της 18ης Οκτωβρίου 2010, για τη διενέργεια απλώς διορθώσεως στον υπολογισμό των δαπανών προσωπικού. Συνεπώς, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η γνωστοποίηση των πληροφοριών αυτών στη Ζήνων, διά της εκθέσεως ελέγχου, δεν ήταν σύμφωνη με το άρθρο 5 του κανονισμού 45/2001.

[παραλειπόμενα]

67 Όσον αφορά τα λοιπά επιχειρήματα του ενάγοντος, αυτός φρονεί ότι δεν τηρήθηκε το άρθρο 5, στοιχεία α′ και β′, του κανονισμού 45/2001, επειδή ο ίδιος αποτελεί τρίτο πρόσωπο σε σχέση με τις συμβάσεις μεταξύ της Ζήνων και της Ένωσης και ότι δεν υπάρχει διάταξη του δικαίου της Ένωσης που να επιτρέπει στην Επιτροπή να επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τρίτων. Όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή, πρέπει να τονιστεί ότι, κατά τον χρόνο των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών, ο ενάγων ήταν διευθυντής της Ζήνων, καθώς και νόμιμος εκπρόσωπός της σε πλείονες συμβάσεις FP6 οι οποίες συνάφθηκαν για την υλοποίηση του έκτου προγράμματος-πλαισίου και ότι ήταν γενικός διευθυντής της Comeng έως το 2006, καθώς και, κατ' ουσίαν, ιδιοκτήτης της.

68 Επιπλέον, ο ενάγων προβάλλει ότι η Επιτροπή, όταν απέστειλε στη Ζήνων την τελική έκθεση ελέγχου, ενεργούσε, στο πλαίσιο των συμβάσεων FP6, ως συμβαλλόμενο μέρος και όχι ως δημόσια αρχή, και ότι, ως εκ τούτου, δεν πληρούνταν καμία από τις προϋποθέσεις του άρθρου 5 του κανονισμού 45/2001. Το επιχείρημα του ενάγοντος έχει μάλλον την έννοια ότι η τελική έκθεση ελέγχου εντασσόταν σε καθαρά συμβατικό πλαίσιο, ότι η εν λόγω έκθεση ήταν αναπόσπαστο στοιχείο του πλαισίου αυτού και ότι, ως εκ τούτου, η ΓΔ Κοινωνία της Πληροφορίας δεν μπορούσε, στο πλαίσιο αυτό, να διαβιβάσει στη Ζήνων δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του ενάγοντος.

69 Η τελική έκθεση ελέγχου εντάσσεται, βεβαίως, σε συμβατικό πλαίσιο. Ωστόσο, τα πορίσματα της εκθέσεως αυτής στηρίζονταν σε πληροφορίες περιλαμβανόμενες στην έκθεση της OLAF, η οποία ασκεί τις αρμοδιότητές της χάριν του δημοσίου συμφέροντος κατά την έννοια του άρθρου 5, στοιχείο α′, του κανονισμού 45/2001.

70 Είναι, συνεπώς, απορριπτέα η αιτίαση ότι δεν πληρούνταν καμία από τις προϋποθέσεις του άρθρου 5 του κανονισμού 45/2001.

71 Δεύτερον, είναι εσφαλμένη η θέση του ενάγοντος ότι η OLAF, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι μπορούσε κατά νόμον να συγκεντρώνει σχετικά με αυτόν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, παρέβη σε κάθε περίπτωση τα άρθρα 7 και 8 του κανονισμού 45/2001, επειδή γνωστοποίησε τα δεδομένα αυτά σε διάφορες ΓΔ της Επιτροπής, στις ελληνικές αρχές, στη Ζήνων και στους εργαζομένους της, καθώς και στην Comeng και στους εργαζομένους της.

72 Η διαβίβαση στοιχείων από την OLAF στη ΓΔ Κοινωνία της Πληροφορίας ήταν αναγκαία για την κατά νόμον άσκηση των καθηκόντων της εν λόγω ΓΔ στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς της. Συγκεκριμένα, τα πορίσματα του τελικού ελέγχου καταρτίστηκαν βάσει πληροφοριών προερχόμενων από την OLAF. Χάρη στα στοιχεία αυτά, η ΓΔ Κοινωνία της Πληροφορίας διαπίστωσε ότι η αύξηση των δαπανών προσωπικού αντιστοιχούσε σε δαπάνες προσωπικού τιμολογηθείσες από την Comeng και ότι δεν είχαν τηρηθεί οι όροι του άρθρου II.6 των τυποποιημένων συμβάσεων του έκτου προγράμματος-πλαισίου, καθώς δαπάνες που είχαν δηλωθεί ως δαπάνες για «εσωτερικούς συμβούλους» ήταν στην πραγματικότητα δαπάνες υπεργολαβίας. Επίσης, βάσει των πληροφοριών αυτών, η Επιτροπή προέβη εν συνεχεία σε δημοσιονομική προσαρμογή των εν λόγω δαπανών. Συνεπώς, δεν διαπιστώνεται παράβαση του άρθρου 7 του κανονισμού 45/2001.

73 Περαιτέρω, ο ενάγων προσάπτει στη ΓΔ Κοινωνία της Πληροφορίας ότι κοινοποίησε την τελική έκθεση ελέγχου στη ΓΔ «Ενέργεια και μεταφορές» και στη ΓΔ «Επιχειρήσεις και βιομηχανία», με συνέπεια να διαβιβάσει στις εν λόγω ΓΔ δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

74 Επισημαίνεται ότι, σε απάντηση σχετικής ερωτήσεως που τέθηκε στην Επιτροπή, το εν λόγω θεσμικό όργανο ανέφερε ότι οι ΓΔ «Επιχειρήσεις και βιομηχανία» και ΓΔ «Ενέργεια και μεταφορές» συγκαταλέγονται στις γενικές διευθύνσεις «του τομέα της “έρευνας”», οι οποίες διαχειρίζονται προγράμματα-πλαίσια στον τομέα αυτόν. Η Επιτροπή διευκρίνισε ότι η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικών με τις εκθέσεις ελέγχου μεταξύ των γενικών διευθύνσεων του «τομέα της “έρευνας”» αποτελεί συνήθη πρακτική με σκοπό την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και τη διασφάλιση της συνεκτικής υλοποιήσεως των προγραμμάτων-πλαισίων, δεδομένου ότι οι δικαιούχοι συχνά εμπλέκονται σε πλείονες συμβάσεις χρηματοδοτήσεως τις οποίες διαχειρίζονται διαφορετικές γενικές διευθύνσεις.

75 Εν προκειμένω, η διαβίβαση της τελικής εκθέσεως ελέγχου που περιείχε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του ενάγοντος στη ΓΔ «Επιχειρήσεις και βιομηχανία» και στη ΓΔ «Ενέργεια και μεταφορές» δεν συνιστά παράβαση του άρθρου 7 του κανονισμού 45/2001. Συγκεκριμένα, δεδομένου του ρόλου των δύο αυτών ΓΔ, οι οποίες συγκαταλέγονται στις γενικές διευθύνσεις του «τομέα της “έρευνας”», κατά την υλοποίηση του έκτου προγράμματος-πλαισίου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, όπως προαναφέρθηκε στη σκέψη 65 ανωτέρω, η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ήταν αναγκαία για την κατά νόμον άσκηση των καθηκόντων τους στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους.

76 Ο ενάγων κάνει επίσης λόγο για παράβαση του άρθρου 8 του κανονισμού 45/2001. Υποστηρίζει ότι η OLAF έπρεπε να αποδείξει, στο πλαίσιο της διαβιβάσεως δεδομένων στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους σύμφωνα με την οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ 1995, L 281, σ. 31), ότι τα δεδομένα ήταν απαραίτητα για την εκτέλεση καθηκόντων δημοσίου συμφέροντος. Το επιχείρημα αυτό είναι απορριπτέο. Πράγματι, είναι πρόδηλον ότι τα συλλεγέντα από την OLAF στοιχεία –που περιλαμβάνονται ως επί το πλείστον την τελική έκθεση ελέγχου της Επιτροπής– τα οποία διαβιβάστηκαν στις ελληνικές αρχές ήταν εκ φύσεως απαραίτητα προκειμένου οι εν λόγω αρχές να ασκήσουν τα δημοσίου συμφέροντος καθήκοντά τους όσον αφορά τη δίωξη τυχόν ποινικών αδικημάτων που ενδεχομένως είχαν διαπραχθεί από τον ενάγοντα κατά την εκτέλεση των συμβάσεων οι οποίες είχαν συναφθεί για την υλοποίηση του έκτου προγράμματος-πλαισίου.

77 Τρίτον, η αιτίαση περί παραβάσεως του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1073/99 και του άρθρου 8 του κανονισμού 2185/96 δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Από τον συνδυασμό των εν λόγω διατάξεων προκύπτει ότι αυτές κατ’ ουσίαν προβλέπουν ότι οι πληροφορίες που συλλέγονται στο πλαίσιο εξωτερικών ερευνών καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο και τυγχάνουν της προστασίας που παρέχεται για τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Με τη διαβίβαση των προαναφερθέντων στις σκέψεις 62 και 65 ανωτέρω δεδομένων στη Ζήνων, η Επιτροπή απλώς επιβεβαίωσε αυτό που ο ενάγων είχε ήδη αναγγείλει στον νέο γενικό διευθυντή της Ζήνων με την ηλεκτρονική επιστολή του της 29ης Σεπτεμβρίου 2010, δηλαδή ότι είχε χρησιμοποιήσει την Comeng με σκοπό την τεχνητή αύξηση των κερδών. Ο ενάγων παραδέχθηκε έτσι ότι είχε επί τούτου χρησιμοποιήσει μηχανισμό υπεργολαβίας και ότι η κατάσταση δεν ήταν απόρροια εσφαλμένου υπολογισμού. Επιπλέον, όπως υπομνήστηκε με τις σκέψεις 62 και 65 ανωτέρω, οι πληροφορίες αυτές έπρεπε να διαβιβαστούν στη Ζήνων προς απόρριψη της θέσεως περί απλού σφάλματος υπολογισμού, καθώς και της προτάσεως για διόρθωση, απλώς, του υπολογισμού των δαπανών προσωπικού, την οποία είχε διατυπώσει η εταιρία αυτή προς την Επιτροπή με την ηλεκτρονική επιστολή της τής 18ης Οκτωβρίου 2010.

78 Τέταρτον, ο ενάγων υποστηρίζει αλυσιτελώς ότι έχει επίσης παραβιαστεί το άρθρο 12, παράγραφος 1, του κανονισμού 45/2001, επειδή ο ίδιος ουδέποτε ενημερώθηκε για τη διαβίβαση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τον αφορούν. Διαπιστώνεται ότι η OLAF αποφάσισε να αναβάλει την ενημέρωση του ενάγοντος στις 31 Μαρτίου 2010. Συγκεκριμένα, το άρθρο 20 του κανονισμού 45/2001 ορίζει ότι «[τα] όργανα και οι οργανισμοί της Κοινότητας δύνανται να θέτουν περιορισμούς στην εφαρμογή [...] του άρθρου 12, παράγραφος 1, [...], εφόσον ο εκάστοτε περιορισμός αποτελεί αναγκαίο μέτρο για: α) τη διασφάλιση της πρόληψης, διερεύνησης, διακρίβωσης και δίωξης αξιόποινων

πράξεων». Εν προκειμένω, όπως τονίζει η Επιτροπή, η αναβολή της ενημερώσεως του ενάγοντος μπορεί ευχερώς να δικαιολογηθεί από την ανάγκη διασφαλίσεως της πρόληψης, διερεύνησης, διακρίβωσης και δίωξης αξιόποινων πράξεων, καθώς και από την ανάγκη αποφυγής σοβαρού κινδύνου καταστροφής αποδεικτικών στοιχείων, σε περίπτωση που ο ενάγων πληροφορούνταν τη διεξαγωγή έρευνας από την OLAF. Εν συνεχεία, ο ενάγων ενημερώθηκε από την OLAF επανειλημμένως και κατά τον προσήκοντα τρόπο και, συγκεκριμένα, με την πρόσκληση σε ακρόαση, κατά την ακρόαση και κατά το πέρας της έρευνας.

79 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η πρώτη και η δεύτερη αιτίαση, σχετικά με παραβάσεις των άρθρων 4, 5, 7, 8 και 12 του κανονισμού 45/2001, είναι απορριπτέες. Επίσης απορριπτέα κρίνεται και η τρίτη αιτίαση, σχετικά με παράβαση της υποχρεώσεως προστασίας του επαγγελματικού απορρήτου και της εμπιστευτικότητας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η οποία απορρέει, κατ' ουσίαν, από το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1073/99 σε συνδυασμό με το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 2185/96.

– – Επί της τέταρτης αιτιάσεως, σχετικά με παράνομη επεξεργασία, από τη ΓΔ Κοινωνία της Πληροφορίας, δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του ενάγοντος κατά τους οικονομικούς ελέγχους που διενεργήθηκαν στο πλαίσιο των συμβάσεων

80 Ο ενάγων υποστηρίζει ότι οι έλεγχοι στους οποίους στηρίζεται η έρευνα της OLAF είναι πλημμελείς από νομικής απόψεως, διότι καμία διάταξη νόμου δεν επιτρέπει στην Επιτροπή να επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα κατά τους οικονομικούς ελέγχους που διενεργεί στο πλαίσιο συμβάσεων. Δεν πληρούται κανένα από τα κριτήρια του άρθρου 5, στοιχεία α′ έως γ′ και ε′, του κανονισμού 45/2001. Ομοίως, έχει παραβιαστεί το άρθρο 5, στοιχείο δ′, του ίδιου κανονισμού, διότι δεν ζητήθηκε καν η συγκατάθεση του ενάγοντος για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Συντρέχει, επίσης, παράβαση του άρθρου 12, παράγραφος 1, του κανονισμού 45/2001, διότι ο ενάγων ουδέποτε ενημερώθηκε για τη διαβίβαση των εν λόγω δεδομένων.

81 Στη ΓΔ Κοινωνία της Πληροφορίας προσάπτεται κατ' ουσίαν, αφενός, ότι επεξεργάστηκε, κατά τον οικονομικό έλεγχο, δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα κατά παράβαση του άρθρου 5 του κανονισμού 45/2001 και, αφετέρου, ότι διαβίβασε τα δεδομένα αυτά στην OLAF.

82 Πρώτον, όσον αφορά την αιτίαση κατά της ΓΔ Κοινωνία της Πληροφορίας ότι επεξεργάστηκε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα κατά παράβαση του άρθρου 5 του κανονισμού 45/2001, τονίζεται ότι ο οικονομικός έλεγχος διενεργήθηκε προκειμένου να διαπιστωθεί η ορθή εκτέλεση της συμβάσεως. Η Επιτροπή δεν αμφισβητεί ότι προέβη, στο πλαίσιο αυτό, σε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ωστόσο, είναι ορθή η επισήμανσή της ότι η σύμβαση προέβλεπε ότι οι δικαιούχοι του έκτου προγράμματος-πλαισίου έπρεπε να δηλώσουν τις πραγματικές δαπάνες προσωπικού, δηλαδή τις πραγματικές ώρες εργασίας των προσώπων που μετείχαν ευθέως στην εκτέλεση των εργασιών και το ωριαίο κόστος των συμβούλων. Ήταν, συνεπώς, θεμιτό να έχει η Επιτροπή πρόσβαση σε ορισμένα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, προκειμένου να είναι σε θέση να διενεργήσει αποτελεσματικά τον έλεγχο.

83 Συναφώς, στην αρχική έκθεση ελέγχου, επισημαίνεται ότι οι ελεγκτές είχαν διαπιστώσει ότι ορισμένοι σύμβουλοι που είχαν δηλωθεί ως εργαζόμενοι της Ζήνων ήταν στην πραγματικότητα σύμβουλοι ανήκοντες σε άλλη εταιρία, την Comeng, ότι υπήρχε σχετική σύμβαση μεταξύ των δύο αυτών εταιριών και ότι η εργασία των συμβούλων αυτών είχε επίπτωση στις δαπάνες προσωπικού, καθώς η ωριαία αμοιβή τους ήταν σημαντικά υψηλότερη αυτής των εργαζομένων της Ζήνων. Σε απάντηση της διαπιστώσεως αυτής, η Ζήνων επισήμανε ότι η εκτέλεση της συμβάσεως απαιτούσε υψηλό βαθμό επιστημονικής γνώσεως και ότι ήταν, ως εκ τούτου, υποχρεωμένη να καταφύγει στους συμβούλους της Comeng, οι οποίοι διέθεταν εξειδικευμένες σχετικές γνώσεις και ικανότητες. Στο πλαίσιο αυτό, όπως τονίζει η Επιτροπή, οι ελεγκτές έπρεπε να έχουν πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα, προκειμένου να είναι σε θέση να εκτιμήσουν τις δαπάνες ανά εργαζόμενο στο συγκεκριμένο έργο και να διαπιστώσουν εάν

οι δαπάνες προσωπικού απέκλιναν κατά πολύ από τις πραγματικές δαπάνες. Επομένως, η επεξεργασία ορισμένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ήταν εν προκειμένω επιβεβλημένη, οι δε ελεγκτές δεν θα μπορούσαν να εκτελέσουν την αποστολή τους βασιζόμενοι σε ανώνυμα δεδομένα.

84 Επισημαίνεται, ακόμη, ότι το όνομα του ενάγοντος εμφανίζεται μόνο στο παράρτημα 2 της αρχικής εκθέσεως ελέγχου, σε πίνακα με τα μέλη του προσωπικού και τις ώρες εργασίας τους στο πλαίσιο ευρωπαϊκών έργων στα οποία εμπλέκεται η Ζήνων. Αντιθέτως, δεν αναφέρονται πουθενά άλλα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σχετικά με τον ενάγοντα, από τα οποία να συνάγεται ότι αυτός έχει διαπράξει ή εμπλέκεται σε παρατυπία ή απάτη.

85 Δεδομένης της φύσεως των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και των περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η επεξεργασία των δεδομένων αυτών ήταν αναγκαία προκειμένου η Επιτροπή να εκτελέσει την αποστολή της, η οποία συνίστατο στην προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, και, ως εκ τούτου, πληρούσε την προϋπόθεση του άρθρου 5, στοιχείο α′, του κανονισμού 45/2001.

86 Δεύτερον, όσον αφορά την αιτίαση κατά της ΓΔ Κοινωνία της Πληροφορίας ότι διαβίβασε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στην OLAF, επισημαίνεται ότι στην τελική έκθεση ελέγχου αναφέρεται ότι από τις διαπιστώσεις περί καταφυγής σε συμβούλους τρίτης εταιρίας προκύπτει ότι επρόκειτο για συστηματική πρακτική. Βάσει των στοιχείων αυτών, η Επιτροπή μπορούσε θεμιτώς να διερωτηθεί σχετικά με την ύπαρξη ενδεχόμενων περιπτώσεων απάτης ή παρατυπιών.

87 Ωστόσο, είναι ορθή η επισήμανση της Επιτροπής ότι το συμβατικό πλαίσιο δεν ασκεί επιρροή, όταν τίθεται ζήτημα απάτης ή παρατυπίας. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο αυτό η Επιτροπή μπορούσε θεμιτώς να ενημερώσει την OLAF για την επίμαχη κατάσταση και να της διαβιβάσει τις πληροφορίες που είχε συλλέξει κατά τον έλεγχο. Η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην OLAF ήταν αναγκαία προκειμένου αυτή να εκτελέσει την αποστολή της, η οποία συνίσταται στην προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, και, συνεπώς, πληρούνταν η προϋπόθεση του άρθρου 7 του κανονισμού 45/2001. Εάν γινόταν δεκτή η θέση του ενάγοντος, θα έπρεπε επίσης να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή, ακόμη και όταν έχει υπόνοιες για τη διάπραξη απάτης, δεν μπορεί να ειδοποιήσει την OLAF, επειδή έχει συμβατική σχέση με την επιχείρηση την οποία αφορούν οι υπόνοιες αυτές. Είναι πρόδηλον ότι μια τέτοια ερμηνεία θα προσέκρουσε στην ανάγκη προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης από απάτες και παρατυπίες. Επιπλέον, στην αρχική έκθεση ελέγχου ο ενάγων αναφέρεται μόνον ως σύμβουλος και δεν προκύπτει υπόνοια απάτης ως προς αυτόν.

88 Επίσης απορριπτέο είναι το επιχείρημα ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία β′ και ε′, και το άρθρο 6 του κανονισμού 45/2001 έχουν παραβιαστεί επειδή, όταν τα σχετικά με τη Ζήνων και τα επίμαχα έργα δεδομένα διαβιβάστηκαν από τη ΓΔ Κοινωνία της Πληροφορίας στην OLAF, η κατοχή των δεδομένων αυτών είχε παύσει να εξυπηρετεί τον αρχικό σκοπό της (δηλαδή την εξέταση της τηρήσεως, από τη συγκεκριμένη επιχείρηση, των οικονομικών όρων της συμβάσεως).

89 Συγκεκριμένα, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 4 του κανονισμού 45/2001, «[τα] δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει: α) να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία, β) να συλλέγονται για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς, και η περαιτέρω επεξεργασία τους να συμβιβάζεται με τους σκοπούς αυτούς […], ε) να διατηρούνται υπό μορφή που να επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των υποκειμένων τους μόνο κατά τη διάρκεια της περιόδου που είναι αναγκαία για την επίτευξη των σκοπών για τους οποίους έχουν συλλεγεί ή υφίστανται περαιτέρω επεξεργασία». Το άρθρο 6, σημείο 1, του εν λόγω κανονισμού ορίζει ότι η «επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για σκοπούς άλλους εκτός από εκείνους για τους οποίους έχουν συλλεγεί, γίνεται μόνον εφόσον η μεταβολή του σκοπού επιτρέπεται ρητώς από τον εσωτερικό κανονισμό του οργάνου ή του οργανισμού της Κοινότητας».

90 Εν προκειμένω, η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης αποτελεί τον σκοπό για τον οποίον η Επιτροπή συνέλεξε τα δεδομένα από τη Ζήνων και τα διαβίβασε στην OLAF.

91 Τέλος, ο ενάγων προβάλλει ότι έχει παραβιαστεί το άρθρο 4 του κανονισμού 45/2001, διότι τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης θα μπορούσαν να προστατευθούν απολύτως χωρίς να είναι απαραίτητο να τον κατονομάσουν η OLAF και η ΓΔ Κοινωνία της Πληροφορίας στην τελική έκθεση ελέγχου και στις εκθέσεις που διαβίβασαν στις ελληνικές αρχές. Κατά τον ενάγοντα, η αναφορά του ονόματός του δεν ήταν αναγκαία, καθώς οι ελληνικές αρχές ήταν αρμόδιες να προσδιορίσουν οι ίδιες τις ευθύνες των μελών του διοικητικού συμβουλίου της Ζήνων και να τις καταλογίσουν.

92 Η αιτίαση αυτή δεν ευσταθεί. Αφενός, η αναφορά του ονόματος του ενάγοντος και των σχέσεων μεταξύ της Comeng και της Ζήνων κατά τον χρόνο που αυτός ήταν μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Ζήνων ήταν χρήσιμη, προκειμένου να δικαιολογηθεί, κατά το στάδιο αυτό, η δημοσιονομική προσαρμογή που επιβλήθηκε στη Ζήνων κατά την εκτέλεση των συμβάσεων του έκτου προγράμματος-πλαισίου. Αφετέρου, η αναφορά του ονόματος του ενάγοντος ουδόλως προκαταλαμβάνει την άσκηση, από τις ελληνικές αρχές, της αρμοδιότητάς τους να προσδιορίσουν οι ίδιες τυχόν ευθύνες των μελών του διοικητικού συμβουλίου της Ζήνων. Η συλλογή και η επεξεργασία σχετικών με τον ενάγοντα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ήταν, συνεπώς, αναγκαίες και σύμφωνες με τις διατάξεις του άρθρου 4 του κανονισμού 45/2001.

93 Επομένως, κρίνεται απορριπτέα η τέταρτη αιτίαση, περί παράνομης επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά τους οικονομικούς ελέγχους που διενεργήθηκαν στο πλαίσιο συμβάσεων.

– Επί της πέμπτης αιτιάσεως, σχετικά με παράβαση των άρθρων 25, 27 και 28 του κανονισμού 45/2001

94 Κατά τον ενάγοντα, έχουν παραβιαστεί τα άρθρα 25, 27 και 28 του κανονισμού 45/2001, διότι ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων δεν είχε ενημερωθεί για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και η OLAF δεν ζήτησε από τον Ευρωπαίο Επόπτη Προστασίας Δεδομένων (ΕΕΠΔ) να διενεργήσει εκ των προτέρων έλεγχο.

[παραλειπόμενα]

98 Καταρχάς, όσον αφορά το άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού 45/2001, ο ενάγων τονίζει, χωρίς η Επιτροπή να το αμφισβητεί, ότι η ΓΔ Κοινωνία της Πληροφορίας άρχισε να υποβάλει στον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων κοινοποιήσεις για τη διενέργεια επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από το 2011.

99 Η Επιτροπή επικαλείται τη δήλωση εμπιστευτικότητας για τις εξωτερικές έρευνες, προκειμένου να αποδείξει ότι τήρησε την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποιήσεως που απορρέει από το άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού 45/2001. Ο ενάγων τονίζει, ωστόσο, ότι το έγγραφο που επικαλείται η Επιτροπή κατατέθηκε στις 18 Ιουνίου 2013 και στερείται, συνεπώς, σημασίας όσον αφορά την τήρηση της προαναφερθείσας διατάξεως. Η Επιτροπή επιχειρεί να δικαιολογήσει την καθυστέρηση αυτή, προβάλλοντας ότι οι προβλεπόμενες από το άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού 45/2001 ενέργειες δεν μπορούν παρά να υλοποιηθούν σταδιακά και ότι ο ΕΕΠΔ, σε απόφασή του σχετικά με εκπρόθεσμη κοινοποίηση, έκρινε ότι δεν υπάρχει λόγος να διαπιστωθεί παραβίαση του προαναφερθέντος κανονισμού, εφόσον η παρατυπία είχε θεραπευθεί.

100 Ωστόσο, η εξομάλυνση μιας καταστάσεως δεν σημαίνει ότι δεν υπήρξε παρατυπία. Συντρέχει, επομένως, παράβαση του άρθρου 25, παράγραφος 1, του κανονισμού 45/2001, διότι η κοινοποίηση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μετά την επεξεργασία τους. Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή παραβίασε κανόνα δικαίου που απονέμει δικαιώματα στα πρόσωπα τα οποία αφορούν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που βρίσκονται στην κατοχή των θεσμικών οργάνων και των οργανισμών της Ένωσης (βλ. τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 51 ανωτέρω). Ωστόσο, το ζήτημα που τίθεται είναι εάν η παράβαση αυτή μπορεί να θεωρηθεί αρκούντως κατάφωρη, κατά την

έννοια της υπομνησθείσας στη σκέψη 42 ανωτέρω νομολογίας. Συναφώς τονίζεται, αφενός, ότι, κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 45/2001, ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων μεριμνά ώστε η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα να μην μπορεί να θίξει τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων. Στο πλαίσιο αυτό, οφείλει, μεταξύ άλλων, να ειδοποιεί τον ΕΕΠΔ σε περίπτωση επεξεργασίας δεδομένων η οποία ενδέχεται να αποτελεί κίνδυνο κατά την έννοια του άρθρου 27 του κανονισμού 45/2001. Επομένως, εφόσον δεν ενημερωθεί για την επεξεργασία των δεδομένων, δεν μπορεί ο ίδιος να ενημερώσει τον ΕΕΠΔ και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να εκπληρώσει το ουσιώδες καθήκον εποπτείας που του έχει αναθέσει ο Ευρωπαίος νομοθέτης.

101 Αφετέρου, υπενθυμίζεται ότι, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 14 του κανονισμού 45/2001, οι διατάξεις αυτού ισχύουν για κάθε είδους επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα την οποία διενεργούν όλα τα θεσμικά όργανα. Τα θεσμικά όργανα και οι οργανισμοί της Ένωσης δεν διαθέτουν, συνεπώς, καμία διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την εφαρμογή του κανονισμού 45/2001.

102 Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών –το καθήκον εποπτείας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων και την απόλυτη έλλειψη διακριτικής ευχέρειας των θεσμικών οργάνων και των οργανισμών της Ένωσης–, διαπιστώνεται ότι η παράβαση του άρθρου 25, παράγραφος 1, του κανονισμού 45/2001 αρκεί, εν προκειμένω, για να διαπιστωθεί η ύπαρξη αρκούντως κατάφωρης παραβιάσεως κανόνα δικαίου που απονέμει δικαιώματα σε ιδιώτες.

103 Στο πλαίσιο αυτό, είναι αλυσιτελής η επισήμανση της Επιτροπής ότι, με απόφαση της 17ης Μαΐου 2014, ο ΕΕΠΔ έκρινε ότι η καθυστέρηση κατά τη σταδιακή εφαρμογή του κανονισμού 45/2001 οφειλόταν στο γεγονός ότι ο ίδιος ο κανονισμός προβλέπει διάφορα στάδια, ενσωματωμένα στις διατάξεις του. Το επιχείρημα αυτό δεν αναιρεί τη διαπίστωση ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή υπέπεσε σε προδήλως κατάφωρη παραβίαση κανόνα δικαίου.

104 Το ζήτημα εάν η παραβίαση αυτή προκάλεσε ζημία εξετάζεται με τη σκέψη 247 κατωτέρω.

105 Περαιτέρω, ο ενάγων κάνει λόγο για παράβαση του άρθρου 27 του κανονισμού 45/2001, υποστηρίζοντας ότι οι επεξεργασίες που απαιτούνταν στο πλαίσιο των οικονομικών ελέγχων δεν υποβλήθηκαν για προηγούμενο έλεγχο στον ΕΕΠΔ. Ωστόσο, αφενός, επισημαίνεται ότι ο ενάγων δεν προβάλλει κανένα επιχείρημα προς απόδειξη του ότι οι έλεγχοι έπρεπε να θεωρηθούν επεξεργασία δεδομένων ενέχουσα ιδιαίτερους κινδύνους για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων, λόγω της φύσεώς της, του περιεχομένου της και των σκοπών της. Αφετέρου, πρέπει να γίνει δεκτή η προτεινόμενη από την Επιτροπή ερμηνεία της προαναφερθείσας διατάξεως. Πράγματι, είναι ορθή η επισήμανσή της ότι δεν απαιτείται προηγούμενη κοινοποίηση στον ΕΕΠΔ σε περίπτωση ελέγχων όπως οι επίμαχοι εν προκειμένω, εφόσον οι επεξεργασίες δεν ενέχουν κινδύνους για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων λόγω της φύσεώς τους, του περιεχομένου της και των σκοπών της. Σημειωτέον ότι πρωταρχικός σκοπός του διενεργηθέντος από την Επιτροπή ελέγχου ήταν να διαπιστωθεί η ορθή εκτέλεση της συμβάσεως και η νομιμότητα των οικονομικών συναλλαγών που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του χρηματοδοτούμενου έργου και όχι ο εντοπισμός περιπτώσεων απάτης για τις οποίες θα μπορούσε να κινήσει διαδικασία έρευνας η OLAF.

106 Είναι αληθές ότι, για να μπορεί ο οικονομικός έλεγχος να διενεργηθεί κατά τρόπο αποτελεσματικό και λυσιτελή και να καταλήξει στις δέουσες διαπιστώσεις, είναι ενδεχομένως απαραίτητη η συλλογή και η ανάλυση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Τούτο δεν σημαίνει, ωστόσο, ότι, δεδομένου του σκοπού του οικονομικού ελέγχου, καθίσταται επιβεβλημένος ο προηγούμενος έλεγχος που προβλέπεται από το άρθρο 27 του κανονισμού 45/2001. Εν προκειμένω, ο οικονομικός ελεγκτής επεξεργάστηκε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του ενάγοντος και άλλων συμβούλων, ήτοι δεδομένα σχετικά με τον ρόλο τους, τον αριθμό των ωρών εργασίας, καθώς και τις άμεσες δαπάνες προσωπικού βάσει του ωριαίου κόστους. Ωστόσο, σκοπός της επεξεργασίας δεν ήταν ούτε η ειδική αξιολόγηση της ατομικής

επιδόσεως του ενάγοντος και των λοιπών συμβούλων ούτε ο εντοπισμός ενδεχόμενης απάτης. Επομένως, δεν ήταν επιβεβλημένη η διενέργεια του προβλεπόμενου από το άρθρο 27 του κανονισμού 45/2001 προηγούμενου ελέγχου, οπότε δεν μπορεί να υπήρξε παραβίαση της διατάξεως αυτής.

107 Στο πλαίσιο αυτό, είναι χρήσιμη η επισήμανση ότι η διενέργεια του προβλεπόμενου από το άρθρο 27, παράγραφος 2, στοιχείο α′, του κανονισμού 45/2001 προηγούμενου ελέγχου από τον ΕΕΠΔ επιβάλλεται σε περίπτωση επεξεργασίας των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στην έκθεση έρευνας της OLAF, εφόσον από την επεξεργασία αυτή μπορεί η OLAF να σχηματίσει την υπόνοια ότι έχουν διαπραχθεί παρατυπίες από ιδιώτες.

108 Συναφώς, όσον αφορά τη θέση του ενάγοντος ότι η OLAF δεν ζήτησε από τον ΕΕΠΔ να διενεργήσει εκ των προτέρων εξέταση των επιτόπιων ελέγχων και εξακριβώσεων, με συνέπεια να παραβιαστεί το άρθρο 27 του κανονισμού 45/2001, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η διεξαγωγή ερευνών από την OLAF συμπίπτει με τις επισημάνσεις που διατυπώθηκαν με πλείονες γνωμοδοτήσεις (της 4ης Οκτωβρίου 2007 και της 3ης Φεβρουαρίου 2012) του ΕΕΠΔ και ότι, όσον αφορά τις εξωτερικές έρευνες της OLAF, ο ΕΕΠΔ εξέδωσε σχετική γνωμοδότηση στις 4 Οκτωβρίου 2007, ήτοι πολύ πριν από τη διεξαγωγή της εξωτερικής έρευνας με αντικείμενο το επίμαχο εν προκειμένω έργο. Ο ενάγων φρονεί, ωστόσο, ότι η νομική βάση της γνωμοδοτήσεως της 4ης Οκτωβρίου 2007, ήτοι τα άρθρα 18 και 20 του κανονισμού (ΕΚ) 2321/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, σχετικά με τους κανόνες συμμετοχής επιχειρήσεων, κέντρων ερευνών και πανεπιστημίων και τους κανόνες διάδοσης των αποτελεσμάτων της έρευνας για την υλοποίηση του έκτου προγράμματος πλαισίου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (2002-2006) (ΕΕ 2002, L 355, σ. 23), δεν μπορεί να δικαιολογήσει τις εξωτερικές έρευνες της OLAF όσον αφορά τα έργα του έκτου προγράμματος-πλαισίου. Η δε γνωμοδότηση της 3ης Φεβρουαρίου 2012, την οποία επικαλείται και η Επιτροπή, δεν έχει σημασία όσον αφορά τον έλεγχο που διενεργήθηκε στην Comeng τον Φεβρουάριο του 2010.

109 Επισημαίνεται ότι ο ΕΕΠΔ εξέδωσε στις 4 Οκτωβρίου 2007 γνωμοδότηση σχετικά με τις εξωτερικές έρευνες της OLAF με αντικείμενο, μεταξύ άλλων, το έκτο πρόγραμμα-πλαίσιο. Επομένως, το επιχείρημα του ενάγοντος είναι ουσία αβάσιμο.

110 Επιπλέον, το επιχείρημα αυτό είναι νόμω αβάσιμο. Συγκεκριμένα, το άρθρο 20 του κανονισμού 2321/2002 ορίζει:

«Προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας

Κατά την εκτέλεση των έμμεσων δράσεων, η Επιτροπή εξασφαλίζει την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, διενεργώντας αποτελεσματικούς ελέγχους, λαμβάνοντας αποτρεπτικά μέτρα και, σε περίπτωση που διαπιστωθούν παρατυπίες, επιβάλλοντας αποτελεσματικές και αναλογικές κυρώσεις αποτρεπτικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τους κανονισμούς του Συμβουλίου (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 2988/95 και (Ευρατόμ, ΕΚ) αριθ. 2185/96(9) και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.»

111 Η διάταξη αυτή παραπέμπει απερίφραστα στον κανονισμό 1073/1999 και αποτελεί την κατάλληλη νομική βάση για τη διενέργεια επιτόπιων ελέγχων και εξακριβώσεων από την OLAF. Συναφώς, ο ενάγων δεν εξηγεί γιατί θεωρεί την ερμηνεία αυτή εσφαλμένη, υποστηρίζοντας απλώς ότι το άρθρο 20 του προαναφερθέντος κανονισμού δεν επιτρέπει στην OLAF να διεξάγει εξωτερικές έρευνες οι οποίες αφορούν αναδόχους έργων του έκτου προγράμματος-πλαισίου.

112 Ο ενάγων υποστηρίζει, ακόμη, ότι οι εξωτερικοί οικονομικοί έλεγχοι αποτελούν διοικητικό μέτρο έναντι των οικείων συμβούλων και ότι, ως εκ τούτου, ήταν επιβεβλημένη η κοινοποίηση στον ΕΕΠΔ κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 28 του κανονισμού 45/2001. Ο ενάγων δεν διευκρινίζει, ωστόσο, γιατί έχει εν προκειμένω εφαρμογή η προαναφερθείσα διάταξη. Συνεπώς το επιχείρημα πρέπει να απορριφθεί.

113 Τέλος, ο ενάγων προβάλλει ότι η κοινοποίηση του εγγράφου στον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων, στις 2 Φεβρουαρίου 2011, έγινε κατά παράβαση του άρθρου 25 του κανονισμού 45/2001, διότι το έγγραφο αυτό περιείχε δύο ψευδείς δηλώσεις, μία σχετικά με τη γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ περί μη εφαρμογής του άρθρου 27 του κανονισμού 45/2001 και μία σχετικά με τη μη αναφορά του ονόματος του «υπεργολάβου» (βλ. σκέψεις 152 έως 155 κατωτέρω).

114 Όσον αφορά την πρώτη από τις φερόμενες ως ψευδείς δηλώσεις, από τις σκέψεις 105 και 106 ανωτέρω προκύπτει ότι, σε κάθε περίπτωση, το άρθρο 27 του κανονισμού 45/2001 δεν έχει εν προκειμένω εφαρμογή. Συνεπώς, η κοινοποίηση δεν περιέχει κανένα ελάττωμα ως προς το ζήτημα αυτό.

115 Όσον αφορά τη δεύτερη από τις φερόμενες ως ψευδείς δηλώσεις σχετικά με το σημείο 3 της κοινοποιήσεως για τους «υπεργολάβους», η απουσία ρητής αναφοράς σε υπεργολάβο εμφαίνει απλώς ότι η κοινοποίηση είναι ανακριβής, αλλά όχι ψευδής. Επομένως, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι το άρθρο 25 του κανονισμού 45/2001 έχει παραβιαστεί λόγω της ανακρίβειας αυτής.

116 Από τις σκέψεις 98 έως 102 ανωτέρω προκύπτει ότι ο εξεταζόμενος ισχυρισμός πρέπει να γίνει δεκτός όσον αφορά την παράβαση του άρθρου 25 του κανονισμού 45/2001 και να απορριφθεί κατά τα λοιπά.

Επί του πρώτου ισχυρισμού, σχετικά με κατάχρηση εξουσίας εκ μέρους της OLAF *[παραλειπόμενα]*

– Επί της εξουσίας της OLAF να διεξάγει έρευνα σχετικά με την εκτέλεση συμβάσεως

128 Ο ενάγων υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η OLAF δεν ήταν αρμόδια να διεξαγάγει έρευνα σχετικά με την εκτέλεση συμβάσεως συναφθείσας προς υλοποίηση προγράμματος-πλαισίου.

129 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 310, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ ορίζει ότι «[η] Ένωση και τα κράτη μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 325, καταπολεμούν την απάτη ή οποιαδήποτε άλλη παράνομη δραστηριότητα εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης» και ότι «[η] Ένωση και τα κράτη μέλη καταπολεμούν την απάτη ή οιαδήποτε άλλη παράνομη δραστηριότητα κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, λαμβάνοντας [...] μέτρα τα οποία θα έχουν αποτρεπτικό χαρακτήρα και θα προσφέρουν αποτελεσματική προστασία στα κράτη μέλη καθώς και στα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης».

130 Συγκεκριμένα, επισημαίνεται ότι σημαντικό μέρος των πόρων της Ένωσης χάνεται ετησίως λόγω απάτης ή άλλων παρατυπιών τις οποίες διαπράττουν φυσικά και νομικά πρόσωπα και ότι τα θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη έχουν παράσχει στην Ένωση ειδική νομική βάση για τις ενέργειές της στον τομέα της πρόληψης της απάτης, έχουν καθιερώσει διοικητικές δομές και έχουν εκδώσει νομοθετικές πράξεις με σκοπό την πρόληψη της απάτης από πρόσωπα που λαμβάνουν πόρους της Ένωσης στα κράτη μέλη ή από μέλη και προσωπικό των θεσμικών και άλλων οργάνων της Ένωσης (βλ., συναφώς, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα F. G. Jacobs στην υπόθεση Επιτροπή κατά ΕΤΕπ, C-15/00, EU:C:2002:557, σημείο 4).

131 Για τον σκοπό αυτό, ιδρύθηκε η OLAF με την απόφαση 1999/352. Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω αποφάσεως:

«Η [OLAF] ασκεί τις αρμοδιότητες της Επιτροπής σε θέματα εξωτερικών διοικητικών ερευνών προκειμένου να ενισχύσει την καταπολέμηση της απάτης, της δωροδοκίας και οποιαδήποτε άλλης παράνομης δραστηριότητας που είναι επιζήμια για τα οικονομικά συμφέροντα των Κοινοτήτων καθώς και την καταπολέμηση της απάτης που αφορά κάθε άλλο περιστατικό ή δραστηριότητα φορέων που συνιστούν παραβίαση των κοινοτικών διατάξεων.»

132 Όσον αφορά τις διεξαγόμενες από την OLAF έρευνες, το άρθρο 1 του κανονισμού 1073/1999 ορίζει τα εξής:

«1. Προκειμένου να ενισχυθεί η καταπολέμηση της απάτης, της δωροδοκίας και κάθε άλλης παράνομης δραστηριότητας εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η [OLAF] [...] ασκεί τις αρμοδιότητες διενέργειας ερευνών που ανατίθενται στην Επιτροπή από τους κοινοτικούς κανόνες και κανονισμούς, καθώς και από τις συμφωνίες που ισχύουν στους τομείς αυτούς.

2. Η [OLAF] παρέχει στα κράτη μέλη τη συνδρομή της Επιτροπής για να οργανώσουν στενή και τακτική συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων αρχών τους, προκειμένου να συντονίζουν τη δράση τους που έχει σκοπό να προστατεύσει τα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας από την απάτη. Η [OLAF] συμβάλλει στο σχεδιασμό και στην ανάπτυξη των μεθόδων καταπολέμησης της απάτης καθώς και κάθε άλλης παράνομης δραστηριότητας που πλήττει τα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.»

133 Το άρθρο 2 του κανονισμού 1073/1999 ορίζει την έννοια «διοικητικές έρευνες» ως εξής:

«Κατά την έννοια του παρόντος κανονισμού, ως “διοικητικές έρευνες” (στο εξής καλούνται “έρευνες”) νοούνται όλοι οι έλεγχοι, εξακριβώσεις και ενέργειες που πραγματοποιούνται από τους υπαλλήλους της [OLAF] κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, σύμφωνα με τα άρθρα 3 και 4, προκειμένου να επιτυγχάνονται οι στόχοι που ορίζονται στο άρθρο 1 και να αποδεικνύεται, ενδεχομένως, ο παράνομος χαρακτήρας των ελεγχομένων δραστηριοτήτων. Οι έρευνες αυτές δεν θίγουν την αρμοδιότητα των κρατών μελών όσον αφορά την ποινική δίωξη.»

134 Το άρθρο 3 του κανονισμού 1073/1999, με τίτλο «Εξωτερικές έρευνες», ορίζει τα εξής:

«Η [OLAF] ασκεί την αρμοδιότητα, η οποία ανατίθεται στην Επιτροπή με τον κανονισμό (Ευρατόμ, ΕΚ) αριθ. 2185/96, της πραγματοποίησης επιτοπίων ελέγχων και εξακριβώσεων στα κράτη μέλη και, βάσει των ισχυουσών συμφωνιών συνεργασίας, σε τρίτες χώρες.

Στο πλαίσιο των καθηκόντων της για τη διεξαγωγή ερευνών, η [OLAF] πραγματοποιεί τους ελέγχους και εξακριβώσεις, που προβλέπονται στο άρθρο 9 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 2988/95 και στους τομεακούς κανόνες που αναφέρονται στο άρθρο 9 παράγραφος 2 του κανονισμού αυτού, στα κράτη μέλη και, βάσει των ισχυουσών συμφωνιών συνεργασίας, σε τρίτες χώρες.»

135 Όσον αφορά την απόφαση για την έναρξη έρευνας, το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1073/1999 ορίζει ότι «[η] έναρξη των εξωτερικών ερευνών γίνεται με απόφαση του διευθυντή της [OLAF], ο οποίος ενεργεί ιδία πρωτοβουλία ή μετά από αίτηση ενδιαφερομένου κράτους μέλους».

136 Όσον αφορά τους όρους διεξαγωγής των ερευνών, το άρθρο 6 του κανονισμού 1073/1999 ορίζει τα εξής:

«1. Ο διευθυντής της [OLAF] διευθύνει την εκτέλεση των ερευνών.

2. Οι υπάλληλοι της [OLAF] ασκούν τα καθήκοντά τους αφού προσκομίσουν γραπτή εξουσιοδότηση στην οποία αναγράφονται τα στοιχεία ταυτότητας και η ιδιότητά τους.

3. Οι υπάλληλοι της [OLAF] πρέπει να είναι εφοδιασμένοι, για κάθε παρέμβαση, με γραπτή εντολή χορηγούμενη από το διευθυντή, στην οποία αναφέρεται το αντικείμενο της έρευνας.

4. Οι υπάλληλοι της [OLAF] υιοθετούν, κατά τη διάρκεια των επιτόπιων ελέγχων και εξακριβώσεων, στάση σύμφωνη με τους κανόνες και τις πρακτικές που επιβάλλονται στους υπαλλήλους του σχετικού κράτους μέλους, με τον κανονισμό υπηρεσιακής κατάστασης, καθώς και με τις αποφάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο.

5. Οι έρευνες διεξάγονται αδιαλείπτως επί χρονικό διάστημα ανάλογο προς τις περιστάσεις και την πολυπλοκότητα της υποθέσεως.

6. Τα κράτη μέλη φροντίζουν ώστε οι αρμόδιες αρχές τους, σύμφωνα με τις εθνικές διατάξεις, να παρέχουν στους υπαλλήλους της Υπηρεσίας την αναγκαία συνδρομή για την εκπλήρωση της αποστολής τους. Τα θεσμικά όργανα και όργανα φροντίζουν ώστε τα μέλη και το προσωπικό τους να παρέχουν στους υπαλλήλους της [OLAF] την αναγκαία συνδρομή για την εκπλήρωση της αποστολής τους· οι οργανισμοί φροντίζουν ώστε τα διευθυντικά στελέχη και το προσωπικό τους να πράττουν το ίδιο.»

137 Επίσης, ο κανονισμός 1073/1999 υποχρεώνει, με το άρθρο 7, τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς να ενημερώνουν αμελλητί την OLAF για ενδεχόμενες περιπτώσεις απάτης ή δωροδοκίας ή κάθε άλλης παράνομης δραστηριότητας.

138 Τα σχετικά με την έκθεση της έρευνας και τη συνέχεια της έρευνας ορίζονται στο άρθρο 9 του κανονισμού 1073/1999 ως εξής:

«1. Μετά το πέρας της έρευνας που διεξήγαγε, η [OLAF] καταρτίζει, υπό την εποπτεία του διευθυντή, έκθεση που προσδιορίζει ιδίως τα διαπιστωθέντα περιστατικά, την ενδεχόμενη οικονομική ζημία και τα συμπεράσματα της έρευνας, συμπεριλαμβανομένων των συστάσεων του διευθυντή της Υπηρεσίας για τη συνέχεια που θα πρέπει να δοθεί.

2. Οι εκθέσεις αυτές καταρτίζονται, λαμβάνοντας υπόψη τις διαδικαστικές απαιτήσεις που προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο του οικείου κράτους μέλους. Οι εκθέσεις που καταρτίζονται με τον τρόπο αυτό αποτελούν, όπως οι διοικητικές εκθέσεις που καταρτίζονται από τους εθνικούς διοικητικούς ελεγκτές και υπό τους ιδίους όρους, αποδεικτικά στοιχεία παραδεκτά στις διοικητικές ή δικαστικές διαδικασίες του κράτους μέλους, στο οποίο η χρησιμοποίησή τους αποβαίνει αναγκαία Υπόκεινται στους ίδιους κανόνες εκτίμησης με εκείνους που εφαρμόζονται στις διοικητικές εκθέσεις τις καταρτιζόμενες από τους εθνικούς διοικητικούς ελεγκτές και έχουν ισότιμο κύρος με αυτές.

3. Οι εκθέσεις που καταρτίζονται μετά από εξωτερική έρευνα και κάθε συναφές χρήσιμο έγγραφο, διαβιβάζονται στις αρμόδιες αρχές των οικείων κρατών μελών, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις σχετικά με τις εξωτερικές έρευνες [...]».

139 Σημειωτέον, επίσης, ότι το άρθρο 20 του κανονισμού 2321/2002 αφορά την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Η αρμοδιότητα της OLAF όσον αφορά την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης επιβεβαιώνεται από τη διάταξη αυτή, στην οποία γίνεται ρητή αναφορά στον κανονισμό 1073/1999, ως εξής:

«Κατά την εκτέλεση των έμμεσων δράσεων, η Επιτροπή εξασφαλίζει την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, διενεργώντας αποτελεσματικούς ελέγχους, λαμβάνοντας αποτρεπτικά μέτρα και, σε περίπτωση που διαπιστωθούν παρατυπίες, επιβάλλοντας αποτελεσματικές και αναλογικές κυρώσεις αποτρεπτικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τους κανονισμούς του Συμβουλίου (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 2988/95 και (Ευρατόμ, ΕΚ) αριθ. 2185/96(9) και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου(10).»

140 Σημειωτέον, τέλος, ότι, κατά πάγια νομολογία, όταν κείμενο παραγώγου δικαίου της Ένωσης χρήζει ερμηνείας, πρέπει να ερμηνεύεται, κατά το δυνατόν, κατά τρόπο σύμφωνο με τις διατάξεις της Συνθήκης (αποφάσεις της 24 Ιουνίου 1993, Dr Tretter, C-90/92, EU:C:1993:264, σκέψη 11, και της 10ης Σεπτεμβρίου 1996, Ιταλία κατά Γερμανίας, C-61/94, EU:C:1996:313, σκέψη 52).

141 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, προκειμένου να ερμηνευθεί διάταξη του δικαίου της Ένωσης, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνο το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 2005, C-17/03, VEMW κ.λπ., Συλλογή 2005, σ. I-362, σκέψη 41 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

142 Εξάλλου, σε περίπτωση κατά την οποία η γραμματική ερμηνεία και η ιστορική ερμηνεία κειμένου του παραγώγου δικαίου της Ένωσης, και, ειδικότερα, μιας εκ των διατάξεων του κειμένου αυτού, δεν καθιστούν δυνατό να εκτιμηθεί το ακριβές περιεχόμενό του, το εν λόγω κείμενο πρέπει να ερμηνευθεί βάσει τόσο του σκοπού όσο και της εν γένει οικονομίας του (βλ., σχετικώς, αποφάσεις της 31ης Μαρτίου 1998, Γαλλία κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-68/94 και C-30/95, EU:C:1998:148, σκέψη 168, και της 25ης Μαρτίου 1999, Gencor κατά Επιτροπής, T-102/96, EU:T:1999:65, σκέψη 148).

143 Υπό το πρίσμα των διατάξεων αυτών και της προπαρατεθείσας νομολογίας πρέπει να εξεταστεί η ρύθμιση περί της αρμοδιότητας της OLAF να διεξάγει έρευνα σχετικά με την εκτέλεση συμβάσεως συναφθείσας για την υλοποίηση προγράμματος-πλαισίου.

144 Από τις διατάξεις που παρατίθενται στις σκέψεις 129 έως 139 ανωτέρω προκύπτει ότι στην OLAF έχει ανατεθεί ευρεία αρμοδιότητα στον τομέα της καταπολεμήσεως της απάτης, της δωροδοκίας και κάθε άλλης παράνομης δραστηριότητας που πλήττει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης.

145 Για να καταστεί αποτελεσματική η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, όπως επιτάσσει το άρθρο 325 ΣΛΕΕ, απαιτείται προσπάθεια αποτροπής και καταπολεμήσεως της απάτης και των λοιπών παρατυπιών, σε κάθε επίπεδο και για κάθε δραστηριότητα στο πλαίσιο της οποίας ενδέχεται να θιγούν τα ως άνω συμφέροντα εξαιτίας τέτοιων φαινομένων. Προς διευκόλυνση της επιτεύξεως του σκοπού αυτού, η Επιτροπή ανέθεσε στην OLAF την άσκηση των δικών της αρμοδιοτήτων όσον αφορά τις εξωτερικές διοικητικές έρευνες.

146 Για τον ίδιο λόγο, στο άρθρο 20 του κανονισμού 2321/2002, το οποίο παρατίθεται στη σκέψη 139 ανωτέρω –σχετικά με τους κανόνες συμμετοχής επιχειρήσεων στην υλοποίηση του έκτου προγράμματος-πλαισίου–, ορίζεται συγκεκριμένα ότι η Επιτροπή μεριμνά για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, διενεργώντας αποτελεσματικούς ελέγχους σύμφωνα με τον κανονισμό 1073/1999. Συγκεκριμένα, ο τελευταίος αυτός κανονισμός ορίζει ότι η OLAF έχει την αρμοδιότητα διενέργειας επιτόπιων ελέγχων και εξακριβώσεων, η οποία είχε ανατεθεί στην Επιτροπή με τον κανονισμό 2185/96.

147 Επομένως, η ύπαρξη συμβατικής σχέσεως μεταξύ της Ένωσης και των νομικών ή φυσικών προσώπων σε βάρος των οποίων υπάρχουν υπόνοιες τελέσεως παράνομων πράξεων δεν ασκεί επιρροή όσον αφορά την αρμοδιότητα της OLAF για διεξαγωγή ερευνών. Η OLAF δύναται να διεξάγει έρευνες για τα πρόσωπα αυτά, εφόσον υπάρχουν σε βάρος τους υπόνοιες τελέσεως απάτης ή άλλων παράνομων πράξεων, ανεξαρτήτως της υπάρξεως συμβάσεως μεταξύ των εν λόγω μερών.

148 Είναι, συνεπώς, αλυσιτελής η θέση του ενάγοντος ότι οι προαναφερθείσες διατάξεις πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι η OLAF δεν έχει αρμοδιότητα στις περιπτώσεις συμβάσεων που έχουν συναφθεί εξ ονόματος της Ένωσης. Η ερμηνεία αυτή –η οποία συνεπάγεται περιορισμό της αρμοδιότητας των θεσμικών οργάνων όσον αφορά την καταπολέμηση της απάτης και κάθε άλλης παράνομης δραστηριότητας– δεν είναι συμβατή με τις διατάξεις της Συνθήκης, ούτε με τον σκοπό και την εν γένει οικονομία των διατάξεων αυτών.

149 Στο πλαίσιο αυτό, κακώς αμφισβητεί ο ενάγων την ανεξαρτησία της OLAF, υποπτευόμενος σύγκρουση συμφερόντων της Επιτροπής σε περίπτωση συνάψεως συμβάσεως από αυτήν εξ ονόματος της Ένωσης. Συγκεκριμένα, στην αιτιολογική σκέψη 12 του κανονισμού 1073/1999 διατυπώνεται με σαφήνεια ότι είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί η ανεξαρτησία της OLAF κατά την εκτέλεση των καθηκόντων που της ανατίθενται με τον εν λόγω κανονισμό διά της αναθέσεως στον διευθυντή της τής αρμοδιότητας να αποφασίζει για την έναρξη έρευνας με δική του πρωτοβουλία. Στο άρθρο 12, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού, το οποίο ενσωματώνει την εν λόγω αιτιολογική σκέψη, ορίζει ότι «[ο] διευθυντής δεν ζητά ούτε δέχεται εντολές από οιαδήποτε κυβέρνηση και οιοδήποτε θεσμικό όργανο, όργανο ή οργανισμό, κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων του που αφορούν την έναρξη και την εκτέλεση των εσωτερικών και εξωτερικών ερευνών ή την κατάρτιση των τελικών εκθέσεων μετά την ολοκλήρωση των εν λόγω ερευνών», και ότι, «[εάν] ο διευθυντής κρίνει ότι κάποιο μέτρο που έλαβε η Επιτροπή θέτει σε κίνδυνο την ανεξαρτησία του, έχει δικαίωμα προσφυγής κατά της Επιτροπής ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων».

150 Η ανεξαρτησία της OLAF επιβεβαιώνεται με το άρθρο 3 της αποφάσεως 1999/352, όπως έχει τροποποιηθεί με την απόφαση 2013/478/ΕΕ της Επιτροπής, της 27ης Σεπτεμβρίου 2013 (ΕΕ 2013, L 257, σ. 19), το οποίο ορίζει τα εξής:

«Ανεξαρτησία στα καθήκοντα ερευνών

Η [OLAF] ασκεί τις αρμοδιότητες σε θέματα ερευνών που αναφέρονται στο άρθρο 2, παράγραφος 1 με πλήρη ανεξαρτησία. Κατά την άσκηση των εν λόγω αρμοδιοτήτων, ο [γενικός] διευθυντής της [OLAF] δεν ζητεί ούτε δέχεται οδηγίες από την Επιτροπή, από καμία κυβέρνηση, ούτε από άλλο θεσμικό όργανο, όργανο ή οργανισμό.» *[παραλειπόμενα]*

– Επί της νομιμότητας της συμβατικής ρήτρας σχετικά με τους οικονομικούς και άλλους ελέγχους

157 Ο ενάγων προβάλλει αλυσιτελώς ότι η συμβατική ρήτρα περί συμμετοχής της OLAF στους οικονομικούς και άλλους ελέγχους που διενεργούνται στο πλαίσιο των συμβάσεων του έκτου προγράμματος-πλαισίου είναι καταχρηστική και παράνομη. Πράγματι, με τις σκέψεις 144 και 145 ανωτέρω τονίστηκε ότι η OLAF είναι αρμόδια να διεξάγει εξωτερικές έρευνες σε νομικά ή φυσικά πρόσωπα για τα οποία υπάρχουν υπόνοιες διαπράξεως απάτης ή παράνομων ενεργειών βλαπτικών για τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, ακόμη και όταν υφίσταται συμβατική σχέση μεταξύ του θεσμικού οργάνου και των προσώπων αυτών. Στο πλαίσιο αυτό, η OLAF δεν ενεργεί κατ' εφαρμογήν του άρθρου II.29 της τυποποιημένης συμβάσεως FP6 –το οποίο ορίζει ότι η Επιτροπή δύναται να διενεργεί εξακριβώσεις και επιτόπιους ελέγχους, παραπέμποντας ρητώς στους κανονισμούς 2185/96 και 1073/1999– αλλά κατ' εφαρμογήν των εξουσιών που της απονέμουν οι προαναφερθέντες κανονισμοί και η απόφαση 1999/352.

158 Επομένως, η συμβατική ρήτρα αποτελεί απλώς υπόμνηση των εξουσιών που διαθέτουν η Επιτροπή και η OLAF. Δεν προκύπτει, ως εκ τούτου, ότι η εφαρμογή της εν λόγω ρήτρας από αυτές συνιστά πταίσμα δυνάμενο να προκαλέσει ζημία στον ενάγοντα. *[παραλειπόμενα]*

– Επί της απουσίας αρκούντως σοβαρών υπονοιών για απάτη ή δωροδοκία *[παραλειπόμενα]*

175 Κατά τη νομολογία, η απόφαση του διευθυντή της OLAF να αρχίσει έρευνα, όπως εξάλλου και η απόφαση του θεσμικού ή άλλου οργάνου ή οργανισμού που έχει ιδρυθεί με τις Συνθήκες ή βάσει αυτών να ζητήσει την έναρξη έρευνας, δεν μπορεί να ληφθεί αν δεν υπάρχουν αρκούντως σοβαρές υπόνοιες σχετικά με περιπτώσεις απάτης, δωροδοκίας ή άλλων παρανόμων δραστηριοτήτων που μπορούν να βλάψουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης (αποφάσεις της 10ης Ιουλίου 2003, Επιτροπή κατά ΕΚΤ, C-11/00, EU:C:2003:395, σκέψη 141, και Επιτροπή κατά ΕΤΕπ, C-15/00, EU:C:2003:396, σκέψη 164).

176 Πρέπει, συνεπώς, να εξεταστεί εάν οι υπόνοιες της OLAF ήταν αρκούντως σοβαρές.

177 Συναφώς, η αρχική έκθεση ελέγχου περιλαμβάνει ορισμένες πληροφορίες από τις οποίες προκύπτει ότι η Ζήνων δεν υπέβαλε το απαιτούμενο έντυπο δαπανών προσωπικού για ορισμένες περιόδους, ότι σημαντικό μέρος των δαπανών προσωπικού που δήλωσε η Ζήνων αφορούσε πρόσωπα που της είχε διαθέσει η Comeng, ότι η ωριαία αμοιβή εργαζομένου που είχε διατεθεί από την Comeng ήταν κατά πολύ υψηλότερη από την αντίστοιχη αμοιβή εργαζομένου της Ζήνων και ότι οι δαπάνες προσωπικού της Comeng δεν μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως δαπάνες «εσωτερικών συμβούλων». Από τις πληροφορίες αυτές προκύπτει επίσης ότι η πρακτική αυτή, η οποία αποσκοπούσε στον χαρακτηρισμό των δαπανών προσωπικού της Comeng ως δαπανών εσωτερικών συμβούλων, ήταν μάλλον συστηματική. Διαπιστώθηκε, εξάλλου, ότι οι δεσμοί μεταξύ των δύο αυτών εταιριών δεν ήταν γνωστοί και ότι η ύπαρξη συμβάσεως συναφθείσας την 1η Απριλίου 2005 μεταξύ των Comeng και Ζήνων διαπιστώθηκε από τον οικονομικό έλεγχο.

178 Σημειωτέον ότι οι πληροφορίες αυτές αποτελούν μέρος των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στο εμπιστευτικό έγγραφο το οποίο περιέχει την αξιολόγηση των αρχικών πληροφοριών από την OLAF.

179 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι, βάσει των στοιχείων αυτών –ήτοι έλλειψη πληροφοριών σχετικά με τους δεσμούς μεταξύ Ζήνων και Comeng, υψηλές κατά τα φαινόμενα δαπάνες προσωπικού, δηλώσεις σχετικές με το προσωπικό οι οποίες δεν αποτυπώνουν την πραγματικότητα, συστηματική κατά τα φαινόμενα πρακτική όσον αφορά τον χαρακτηρισμό των δαπανών προσωπικού–, ήταν ορθή η εκτίμηση της OLAF ότι υπάρχουν αρκούντως σοβαρές υπόνοιες για απάτη ή άλλες παράνομες δραστηριότητες εν δυνάμει βλαπτικές για τον προϋπολογισμό της Ένωσης, ώστε να κινηθεί διαδικασία έρευνας.

[παραλειπόμενα]

– Επί της ελλείψεως εξουσίας της OLAF να διενεργεί ακροάσεις στο πλαίσιο εξωτερικών ερευνών *[παραλειπόμενα]*

187 Εν προκειμένω, υπενθυμίζεται ότι δύο μέλη της OLAF διενήργησαν ακρόαση του ενάγοντος στην Πάτμο στις 6 Σεπτεμβρίου 2011.

188 Εξετάζοντας αυστηρά κατά γράμμα την οικεία ρύθμιση, διαπιστώνεται ότι, αντιθέτως προς τα προβλεπόμενα από το άρθρο 4 του κανονισμού 1073/1999 για τις εσωτερικές έρευνες, καμία διάταξη δεν προβλέπει ρητώς τη δυνατότητα της OLAF να ζητεί προφορικώς πληροφορίες στο πλαίσιο εξωτερικών ερευνών.

189 Ωστόσο, η απουσία ειδικής σχετικής διατάξεως δεν πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι απαγορεύεται στην OLAF να διενεργεί ακροάσεις στο πλαίσιο εξωτερικών ερευνών. Πράγματι, η εξουσία διενέργειας επιτόπιων ελέγχων και εξακριβώσεων περιλαμβάνει αναμφισβήτητα την εξουσία διενέργειας ακροάσεων με τα πρόσωπα τα οποία αφορούν οι εν λόγω έλεγχοι και εξακριβώσεις. Επιπλέον, οι ακροάσεις της OLAF δεν είναι υποχρεωτικές, καθώς τα εμπλεκόμενα πρόσωπα δύνανται να αρνηθούν να μετάσχουν ή να απαντήσουν σε όλες τις ερωτήσεις.

190 Επιπλέον, υπενθυμίζεται ότι από το άρθρο 7 του κανονισμού 2185/96 σε συνδυασμό με το άρθρο 2 του κανονισμού 1073/1999 προκύπτει ότι η OLAF έχει πρόσβαση, «υπό τους ίδιους όρους όπως και οι εθνικοί διοικητικοί ελεγκτές και τηρουμένων των εθνικών νομοθεσιών», σε όλες τις πληροφορίες και την τεκμηρίωση που έχουν σχέση με τις υπό εξέταση πράξεις και απαιτούνται για την ομαλή διεξαγωγή των επιτόπιων ελέγχων και εξακριβώσεων.

191 Ο ενάγων δεν προβάλλει κανένα επιχείρημα προκειμένου να στοιχειοθετηθεί πταίσμα της OLAF ως προς το ζήτημα αυτό. Συγκεκριμένα, ο ενάγων δεν ανέφερε γιατί θεωρεί ότι η ακρόασή του από την OLAF ως προσώπου το οποίο αφορούν οι εν λόγω επιτόπιοι έλεγχοι και εξακριβώσεις δεν ήταν συμβατή με το άρθρο 7 του κανονισμού 2185/96, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 του κανονισμού 1073/1999.

192 Για τον ίδιο λόγο, κρίνεται επίσης απορριπτέο το επιχείρημα που αντλεί ο ενάγων από τη γνωμοδότηση 2/2012 της επιτροπής εποπτείας της OLAF, η οποία, κατ' αυτόν, επιβεβαιώνει ότι η OLAF δεν δύναται να ζητεί προφορικώς πληροφορίες στο πλαίσιο εξωτερικών ερευνών.

193 Επομένως, η αιτίαση περί ελλείψεως εξουσίας της OLAF να διενεργεί ακροάσεις στο πλαίσιο εξωτερικών ερευνών είναι απορριπτέα.

– Επί της ελλείψεως εξουσίας της OLAF να διενεργεί έρευνες σε τρίτα πρόσωπα *[παραλειπόμενα]*

196 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το άρθρο 5, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 2185/96 ορίζει ότι, «[εφόσον] είναι απολύτως απαραίτητο, προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη παρατυπίας, η Επιτροπή δύναται να διενεργεί επιτόπιους ελέγχους και εξακριβώσεις σε άλλους ενεχόμενους οικονομικούς φορείς, προκειμένου να έχει πρόσβαση στις πληροφορίες που κατέχουν οι εν λόγω οικονομικοί φορείς σχετικά με τις πράξεις τις οποίες αφορούν οι επιτόπιοι έλεγχοι και εξακριβώσεις».

197 Επιπλέον, δεν υπάρχει καμία διάταξη στον κανονισμό 2185/96 ή σε άλλον κανονισμό που να απαγορεύει στην Επιτροπή ή, εν προκειμένω, στην OLAF να διενεργεί επιτόπιους ελέγχους και εξακριβώσεις σε υπεργολάβο, χωρίς προηγουμένως να έχει προβεί σε επιτόπιο έλεγχο ή εξακρίβωση στην επιχείρηση για την οποία υπάρχουν υπόνοιες απάτης. Πράγματι, εφόσον τούτο είναι απολύτως απαραίτητο προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη παρατυπίας, η OLAF δύναται να διενεργήσει επιτόπιο έλεγχο και εξακρίβωση και σε άλλες επιχειρήσεις.

198 Υπενθυμίζεται, συναφώς, ότι η Comeng ενήργησε ως υπεργολάβος της Ζήνων κατά την εκτέλεση των επίμαχων συμβάσεων FP6 που είχαν συναφθεί για την υλοποίηση του έκτου προγράμματος-πλαισίου. Η διενέργεια του ελέγχου αυτού στην εν λόγω επιχείρηση ήταν, συνεπώς, επιβεβλημένη προκειμένου να συλλεγούν πληροφορίες τις οποίες αυτή κατείχε σχετικά με τα περιστατικά που αποτελούσαν αντικείμενο της έρευνας.

199 Όσον αφορά την επιλογή να διενεργηθεί έλεγχος στη συγκεκριμένη επιχείρηση πριν από τη διενέργεια ελέγχου στη Ζήνων, αυτή μπορεί να δικαιολογηθεί από την ανάγκη διασφαλίσεως του στοιχείου του αιφνιδιασμού. Σε κάθε περίπτωση, υπό την προϋπόθεση ότι οι έλεγχοι διενεργούνται σύμφωνα με τον κανονισμό 2185/96 –πράγμα που ισχύει όσον αφορά τον έλεγχο στην Comeng–, η επιλογή του χρόνου διενέργειας του ελέγχου εμπίπτει αποκλειστικά στην ευχέρεια της Επιτροπής και της OLAF.

200 Δεδομένων των περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως και των αρκούντως σοβαρών υπονοιών για τις οποίες έγινε λόγος στις σκέψεις 177 έως 181 ανωτέρω, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο διενεργηθείς στην Comeng έλεγχος ήταν απολύτως απαραίτητος και εντός των ορίων της διακριτικής ευχέρειας της OLAF.

201 Συνεπώς, δεν μπορεί να καταλογιστεί στην Επιτροπή παράβαση του άρθρου 5 του κανονισμού 2185/96.

– Επί της παράνομης επεκτάσεως του ελέγχου στις χρηματοοικονομικές πράξεις της περιόδου 2002-2006 *[παραλειπόμενα]*

210 Δεύτερον, πρέπει να εξεταστεί το σύνολο των επιχειρημάτων περί παραγραφής και των επιχειρημάτων που αφορούν παραβίαση των αρχών της τηρήσεως εύλογης προθεσμίας και της ασφάλειας δικαίου.

[παραλειπόμενα]

213 Υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία, ο σχετικός με την παραγραφή κανόνας του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/95 έχει εφαρμογή τόσο επί των παρατυπιών που επισύρουν διοικητική κύρωση, κατά την έννοια του άρθρου 5 του κανονισμού αυτού, όσο και επί εκείνων που αποτελούν αντικείμενο διοικητικού μέτρου, κατά την έννοια του άρθρου 4 του εν λόγω κανονισμού, μέτρου το οποίο έχει ως αντικείμενο την αφαίρεση του αδικαιολογήτως αποκτηθέντος οφέλους, χωρίς ωστόσο να έχει χαρακτήρα κυρώσεως (αποφάσεις της 29ης Ιανουαρίου 2009, Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb κ.λπ., C-278/07 έως C-280/07, EU:C:2009:38, σκέψη 22, της 15ης Απριλίου 2011, IPK International κατά Επιτροπής, T-297/05, EU:T:2011:185, σκέψη 147, και της 19ης Απριλίου 2013, Aecops κατά Επιτροπής, T-53/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:205, σκέψη 41.

214 Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι, με την έκδοση του κανονισμού 2988/95 και, ειδικότερα, με το άρθρο 3, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, αυτού, ο νομοθέτης της Ένωσης θέλησε να θεσπίσει γενικό κανόνα παραγραφής εφαρμοστέο στον τομέα αυτό, με σκοπό, αφενός, να ορίσει ένα ελάχιστο όριο παραγραφής που να ισχύει σε όλα τα κράτη μέλη και, αφετέρου, να αποκλείσει τη δυνατότητα αναζητήσεως ποσών αχρεωστήτως καταβληθέντων από τον προϋπολογισμό της Ένωσης μετά την παρέλευση τετραετίας από τη διάπραξη της παρατυπίας που αφορά τις επίμαχες πληρωμές. Εξ αυτού προκύπτει ότι, από την ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος του κανονισμού 2988/95, κάθε παροχή που χορηγήθηκε αχρεωστήτως από τον προϋπολογισμό της Ένωσης καταρχήν μπορεί να αναζητείται από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, εντός προθεσμίας τεσσάρων ετών, εκτός από τους τομείς για τους οποίους ο νομοθέτης της Ένωσης προέβλεψε μικρότερη παραγραφή (απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 2009, Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb κ.λπ., C-278/07 έως C-280/07, EU:C:2009:38, σκέψεις 27 και 28).

215 Βάσει του περιεχομένου του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/95, όπως αυτό προκύπτει από τη νομολογία, και δεδομένου ότι η έρευνα της OLAF όσον αφορά τον ενάγοντα μπορούσε να οδηγήσει μόνο στη λήψη μέτρων ή στην επιβολή κυρώσεων διοικητικής ή ποινικής φύσεως κατ' εφαρμογήν του εθνικού δικαίου και όχι του δικαίου της Ένωσης, ο ενάγων δεν μπορεί να επικαλεστεί παραγραφή δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/95.

216 Σε κάθε περίπτωση, ακόμη και αν γινόταν δεκτό ότι οι ελληνικές δικαστικές αρχές δεσμεύονται, σε περίπτωση κινήσεως ποινικών διαδικασιών, από τους κανόνες περί παραγραφής του κανονισμού 2988/95, επισημαίνεται ότι, όπως ορθώς τονίζει η Επιτροπή, η παρατυπία κατά την εκτέλεση των συμβάσεων του έκτου προγράμματος-πλαισίου ήταν διαρκής. Διαπιστώνεται, επίσης, ότι η παρατυπία έπαυσε στις 30 Σεπτεμβρίου 2007, δηλαδή κατά την ημερομηνία περατώσεως του τελευταίου έργου στο πλαίσιο του έκτου προγράμματος-πλαισίου στο οποίο μετείχε η Ζήνων (και συγκεκριμένα, του Gnosys). Η παρατυπία θεωρείται ότι έχει παύσει από την ημερομηνία αυτή. Επομένως, η προθεσμία παραγραφής υπολογίζεται από την 1η Οκτωβρίου 2007.

217 Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 2988/95, διακοπή της παραγραφής για τη δίωξη του ενάγοντος χωρεί μόνο με πράξη που φέρεται εις γνώσιν του ενδιαφερομένου. Ο ενάγων, όμως, παραδέχθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι ενημερώθηκε για τη διεξαγωγή έρευνας με έγγραφο του Ιουλίου του 2011. Πρέπει, ακόμη, να τονιστεί ότι στο έγγραφο αυτό αναφερόταν ότι ο ενάγων αποτελεί «πρόσωπο το οποίο αφορά» η συγκεκριμένη έρευνα και ότι υπήρξαν επαφές με εκπροσώπους της OLAF, δεδομένου ότι υπάρχει σχετική αναφορά σε ηλεκτρονική επιστολή του ενάγοντος της 6ης Ιουλίου 2011 προς την OLAF, με την οποία δηλώνει τη συμφωνία του για την ημερομηνία διεξαγωγής της ακροάσεως στην κατοικία του στην Ελλάδα. Υπό τις περιστάσεις αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι με το έγγραφο που εστάλη στον ενάγοντα τον Ιούλιο του 2011 διακόπηκε η προθεσμία παραγραφής και άρχισε νέα τετραετής προθεσμία από την ημερομηνία αποστολής του εν λόγω εγγράφου (βλ., συναφώς και κατ' αναλογίαν, απόφαση της 13ης Μαρτίου 2003, José Martí Peix κατά Επιτροπής, T-125/01, EU:T:2003:72, σκέψη 94).

218 Επομένως, το επιχείρημα του ενάγοντος περί παραγραφής της διώξεως είναι απορριπτέο.

219 Όσον αφορά το επιχείρημα περί παραβάσεως της υποχρεώσεως τηρήσεως εύλογης προθεσμίας κατά τις διοικητικές διαδικασίες, επισημαίνεται ότι η υποχρέωση αυτή συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, της οποίας τον σεβασμό διασφαλίζει το δικαιοδοτικό όργανο της Ένωσης, και η οποία εξάλλου αποτελεί συστατικό στοιχείο του δικαιώματος για χρηστή διοίκηση κατά το άρθρο 41, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ., συναφώς, απόφαση της 21ης Μαΐου 2014, Catinis κατά Επιτροπής, T-447/11, EU:T:2014:267, σκέψη 34). Υπενθυμίζεται, ακόμη, ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας εκτιμάται σε σχέση με τις ιδιαίτερες περιστάσεις κάθε υποθέσεως και, ιδίως, σε σχέση με το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται, τα διάφορα διαδικαστικά στάδια, το περίπλοκο της υποθέσεως καθώς και τη σημασία της για τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη (αποφάσεις της 22ας Οκτωβρίου 1997, SCK και FNK κατά Επιτροπής, T-213/95 και T-18/96, EU:T:1997:157, σκέψη 57, της 16ης Σεπτεμβρίου 1999, Partex κατά Επιτροπής, T-182/96, EU:T:1999:171, σκέψη 177, και της 19ης Απριλίου 2013, Aecops κατά Επιτροπής, T-53/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:205, σκέψη 57). Εν προκειμένω, οι συμβάσεις που συνάφθηκαν για την υλοποίηση του έκτου προγράμματος-πλαισίου αφορούσαν την περίοδο 2002-2006 και εκτείνονταν σε πλείονα έτη. Επιπλέον, η διαπιστωθείσα από την Επιτροπή παρατυπία είχε διαρκή χαρακτήρα και κάλυπτε όλη αυτή την περίοδο. Συνεπώς, ο ενάγων κακώς προσάπτει στην OLAF ότι διεξήγαγε έρευνα η οποία καλύπτει πλείονα έτη. Εξάλλου, η OLAF ενήργησε σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 5, του κανονισμού 1073/1999, καθώς η έρευνα διεξήχθη αδιαλείπτως επί χρονικό διάστημα ανάλογο προς τις περιστάσεις και την πολυπλοκότητα της υποθέσεως. Συγκεκριμένα, η OLAF άρχισε την έρευνα τον Δεκέμβριο του 2009. Τον Φεβρουάριο του 2010, διενήργησε επιτόπιο έλεγχο στις εγκαταστάσεις της Comeng. Τον Αύγουστο του 2010, η Επιτροπή κατάρτισε το σχέδιο της τελικής εκθέσεως ελέγχου και το απέστειλε στη Ζήνων, η οποία υπέβαλε τις παρατηρήσεις της επ' αυτού τον Οκτώβριο και τον Νοέμβριο του 2010. Η Επιτροπή κατάρτισε την τελική έκθεση ελέγχου τον Φεβρουάριο του 2011. Βάσει των στοιχείων της τελικής εκθέσεως ελέγχου, τον Ιούλιο του 2011 η OLAF ενημέρωσε τον ενάγοντα ότι η έρευνα τον αφορά, τον Σεπτέμβριο του 2011 διενήργησε ακρόαση αυτού, τον Σεπτέμβριο του 2012 περάτωσε την έρευνα και τον Οκτώβριο του 2012 απέστειλε την τελική έκθεση ελέγχου στις ελληνικές αρχές. Επομένως, η OLAF δεν παρέβη την υποχρέωση τηρήσεως εύλογης προθεσμίας κατά τις διοικητικές διαδικασίες ούτε προσέβαλε το δικαίωμα χρηστής διοικήσεως, συστατικό στοιχείο του οποίου αποτελεί η εν λόγω υποχρέωση. Υπ' αυτή την έννοια, λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, η OLAF δεν παραβίασε την αρχή της επιμέλειας.

[παραλειπόμενα]

Επί του τρίτου ισχυρισμού, σχετικά με προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας

225 Στο πλαίσιο του τρίτου ισχυρισμού, ο ενάγων προβάλλει ότι, κατά την ακρόασή του και έως την άσκηση της αγωγής του, είχε στη διάθεσή του λίγες πληροφορίες σχετικά με το αντικείμενο των ερευνών και τις σε βάρος του αιτιάσεις της OLAF. Θεωρεί ότι, ως πρόσωπο το οποίο αφορά η έρευνα, έπρεπε να ενημερωθεί με ακρίβεια και σαφήνεια για τα περιστατικά που τον αφορούν. Πλην όμως, δεν του παρασχέθηκαν σαφείς και αναλυτικές πληροφορίες για τις σε βάρος του αιτιάσεις και τα προσαπτόμενα σε αυτόν περιστατικά, ούτε για τις αιτιάσεις και τις πληροφορίες που διαβιβάστηκαν στη ΓΔ Κοινωνία της Πληροφορίας και στις ελληνικές αρχές, με συνέπεια να μην έχει τη δυνατότητα να αμυνθεί και να διατυπώσει τις απόψεις του επί των περιστατικών αυτών ούτε να αντικρούσει τυχόν εσφαλμένες αιτιάσεις.

226 Η Επιτροπή αντικρούει τα επιχειρήματα αυτά.

227 Συναφώς, τονίζεται ότι, με τον τρίτο ισχυρισμό του, ο ενάγων κάνει λόγο για προσβολή των δικαιωμάτων του άμυνας και προβάλλει, κατ' ουσίαν, δύο αιτιάσεις. Αφενός, διατείνεται ότι δεν ενημερώθηκε με ακρίβεια και σαφήνεια για καθένα από τα περιστατικά που του προσάπτονται, με

συνέπεια να μην είναι σε θέση να προβάλει την άποψή του επ' αυτών. Αφετέρου, υποστηρίζει ότι δεν είχε πρόσβαση ούτε στον φάκελο της OLAF πριν την κατάρτιση της εκθέσεως στην οποία αναφέρεται το όνομά του ούτε στην τελική έκθεση.

228 Υπενθυμίζεται, καταρχάς, ότι, κατά πάγια νομολογία, ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας σε κάθε διαδικασία που κινείται κατά ενός προσώπου και που είναι ικανή να καταλήξει σε βλαπτική πράξη συνιστά θεμελιώδη αρχή του δικαίου της Ένωσης, η οποία πρέπει να διασφαλίζεται ακόμη και ελλείψει οποιασδήποτε ρυθμίσεως σχετικά με την εν λόγω διαδικασία. Η αρχή αυτή επιτάσσει να μπορεί κάθε πρόσωπο εναντίον του οποίου μπορεί να ληφθεί βλαπτική απόφαση να προβάλλει λυσιτελώς την άποψή του ως προς τα στοιχεία που έγιναν δεκτά σε βάρος του εκ μέρους της Επιτροπής για τη θεμελίωση της αποφάσεώς του (βλ., συναφώς, απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 1994, Επιτροπή κατά Lisrestal κ.λπ., C-32/95 P, EU:C:1996:402, σκέψη 21).

229 Πρώτον, όσον αφορά την αιτίαση κατά την οποία ο ενάγων δεν είχε ενημερωθεί κατά τρόπο αρκούντως σαφή για τα προσαπτόμενα σε αυτόν περιστατικά και, ως εκ τούτου, δεν είχε τη δυνατότητα να προβάλει την άποψή του επί των περιστατικών αυτών, διαπιστώνεται, καταρχάς, ότι δεν υπάρχει διάταξη που να επιβάλλει υποχρέωση ενημερώσεως των προσώπων τα οποία αφορά εξωτερική έρευνα της OLAF. Αντιθέτως, όσον αφορά τις εσωτερικές έρευνες, το άρθρο 4 της αποφάσεως 1999/396/ΕΚ, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ της Επιτροπής, της 2ας Ιουνίου 1999, σχετικά με τους όρους και τις λεπτομέρειες των εσωτερικών ερευνών στον τομέα της καταπολέμησης της απάτης, της δωροδοκίας και κάθε άλλης παράνομης δραστηριότητας επιζήμιας για τα συμφέροντα των Κοινοτήτων (ΕΕ 1999, L 149, σ. 57), με τίτλο «Υποχρέωση ενημέρωσης», ορίζει τα εξής:

«Στην περίπτωση που αποκαλύπτεται το ενδεχόμενο προσωπικής εμπλοκής μέλους, υπαλλήλου ή μέλους του λοιπού προσωπικού της Επιτροπής, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να ενημερώνεται ταχέως, εφόσον από την ενημέρωση αυτή δεν υπάρχει κίνδυνος να θιγεί η έρευνα.

Στις περιπτώσεις που είναι αναγκαία για τους σκοπούς της έρευνας η τήρηση του απορρήτου και απαιτείται η προσφυγή σε μέτρα έρευνας που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα εθνικής δικαστικής αρχής, η υποχρέωση να δοθεί στο μέλος, τον υπάλληλο ή το μέλος του λοιπού προσωπικού της Επιτροπής η δυνατότητα να εκφρασθεί, μπορεί να αναβληθεί σε συμφωνία με τον πρόεδρο ή τον γενικό γραμματέα της Επιτροπής, αντιστοίχως.»

230 Το Γενικό Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας διασφαλίζεται επαρκώς στο πλαίσιο εσωτερικής έρευνας της OLAF εφόσον αυτή διεξάγεται σύμφωνα με το άρθρο 4 της αποφάσεως 1999/396 (απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2007, Νικολάου κατά Επιτροπής, T-259/03, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2007:254, σκέψη 245).

231 Το ίδιο ισχύει και για τη διαδικασία εξωτερικής έρευνας της OLAF. Επομένως, η τήρηση των δικαιωμάτων άμυνας διασφαλίζεται επαρκώς στο πλαίσιο τέτοιας έρευνας αν, κατ' αντιστοιχία προς τα οριζόμενα στο άρθρο 4 της αποφάσεως 1999/396, ο ενδιαφερόμενος ενημερώνεται ταχέως για το ενδεχόμενο εμπλοκής του σε απάτη, δωροδοκία ή σε παράνομες δραστηριότητες σε βάρος των συμφερόντων της Ένωσης, εφόσον τούτο δεν θέτει σε κίνδυνο την έρευνα.

232 Εν προκειμένω, υπενθυμίζεται ότι, από τον Ιούλιο του 2011, η OLAF απέστειλε στον ενάγοντα έγγραφο με το οποίο τον ενημερώνει ότι τον αφορά η έρευνα με αντικείμενο το έργο GR/RESEARCH-INFSO-FP6-Robotics and informatics. Στο έγγραφο αυτό, η OLAF ανέφερε με σαφήνεια ότι ζητεί από τον ενάγοντα διευκρινίσεις και πληροφορίες σχετικά με την εμπλοκή της Ζήνων και της Comeng στα ερευνητικά έργα στο πλαίσιο του έκτου προγράμματος-πλαισίου. Με το ίδιο έγγραφο, η OLAF κάλεσε τον ενάγοντα σε ακρόαση, προκειμένου να του δώσει τη «δυνατότητα να [διατυπώσει] την άποψή [του] και τις παρατηρήσεις [του] επί του συνόλου των περιστατικών που [τον] αφορούν στο πλαίσιο της σχετικής με [αυτόν] έρευνας». Ανέφερε ότι, προς διευκόλυνση της ακροάσεως, ζήτησε από τον ενάγοντα να συγκεντρώσει τα απαραίτητα έγγραφα σχετικά με την εμπλοκή της Ζήνων και της Comeng στα ερευνητικά έργα της Ένωσης, ήτοι αντίγραφα των

τιμολογίων που είχε εκδώσει η Comeng στη Ζήνων, αποδείξεις πληρωμών, αντίγραφα των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών μεταξύ των Ζήνων και της Comeng, αντίγραφα των εγγράφων σχετικά με τις εργασίες των συμβούλων για λογαριασμό της Comeng, αντίγραφα των δελτίων των ωρών εργασίας των συμβούλων, καθώς και αντίγραφα των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών μεταξύ της Comeng και άλλων εταιριών, όπως η [*εμπιστευτικό*] [2].

233 Η OLAF διευκρίνισε, επίσης, ότι ο ενάγων είχε δικαίωμα να ζητήσει τη συνδρομή νομικού συμβούλου ή άλλου εκπροσώπου του, ότι, μετά το πέρας της ακροάσεως, του ζητήθηκε να διαβάσει το πρακτικό και να το υπογράψει, εφόσον συμφωνούσε με το περιεχόμενό του, ότι ενημερώθηκε για το ενδεχόμενο να χρησιμοποιηθεί το περιεχόμενο της ακροάσεως στο πλαίσιο διοικητικής, πειθαρχικής, δικαστικής ή ποινικής διαδικασίας και ότι η έρευνα μπορούσε να έχει ως συνέπεια τη δημοσιονομική ανάκτηση ή την παραπομπή της υποθέσεως ενώπιον των πειθαρχικών αρχών της Ένωσης ή των αρμοδίων εθνικών δικαστικών αρχών.

234 Στις 7 Σεπτεμβρίου 2011, δύο εκπρόσωποι της OLAF συναντήθηκαν με τον ενάγοντα στην οικία του. Από το πρακτικό της συναντήσεως, το οποίο φέρει την υπογραφή των μετεχόντων, προκύπτει ότι ο ενάγων είχε εξαρχής ενημερωθεί ότι η OLAF επιδίωκε να εξακριβώσει τα ουσιώδη πραγματικά περιστατικά και αναζητούσε πληροφορίες όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ της Ζήνων και της Comeng κατά την εκτέλεση των συμβάσεων του έκτου προγράμματος-πλαισίου. Τονίζεται, συναφώς, ότι από το πρακτικό προκύπτει, καταρχάς [*εμπιστευτικό*].

235 Με έγγραφο της 19ης Σεπτεμβρίου 2012, γνωστοποιήθηκε στον ενάγοντα ότι η OLAF είχε περατώσει την έρευνα και ότι είχε λόγους να θεωρεί ότι είχαν διαπραχθεί ποινικά αδικήματα που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης. Με το έγγραφο διευκρινιζόταν ότι, βάσει των πορισμάτων της έρευνας αυτής, η OLAF είχε συστήσει στις αρμόδιες ελληνικές δικαστικές αρχές να κινήσουν ποινική διαδικασία.

236 Από τα στοιχεία αυτά διαπιστώνεται ότι, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, ο ενάγων είχε πλήρως ενημερωθεί για τους λόγους διεξαγωγής της εξωτερικής έρευνας από την OLAF, καθώς και για τους λόγους για τους οποίους η εν λόγω έρευνα τον αφορούσε, καθώς και ότι του δόθηκε επαρκώς κατά νόμον η δυνατότητα να προβάλει την άποψή του. Ειδικότερα, από την έκθεση ακροάσεως προκύπτει ότι ο ενάγων είχε πλήρη επίγνωση [*εμπιστευτικό*].

237 Επομένως, είναι απορριπτέα η αιτίαση του ενάγοντος ότι δεν είχε ενημερωθεί με σαφήνεια για τα προσαπτόμενα σε αυτόν περιστατικά και ότι, ως εκ τούτου, δεν ήταν σε θέση να προβάλει την άποψή του.

238 Δεύτερον, στο πλαίσιο αυτό, είναι επίσης απορριπτέα η αιτίαση του ενάγοντος ότι δεν είχε πρόσβαση ούτε στον φάκελο της OLAF ούτε στην τελική έκθεση.

239 Πράγματι, πρώτον, όσον αφορά την πρόσβαση στον φάκελο της OLAF, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η OLAF δεν υποχρεούται να παρέχει σε πρόσωπο το οποίο αφορά εξωτερική έρευνα πρόσβαση στα έγγραφα που αποτελούν αντικείμενο της έρευνας αυτής ή στα έγγραφα που έχει καταρτίσει η ίδια στο πλαίσιο αυτό, διότι τούτο θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την αποτελεσματικότητα και την εμπιστευτικότητα της αποστολής που έχει ανατεθεί στην OLAF, καθώς και την ανεξαρτησία της. Πράγματι, ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας του ενάγοντος διασφαλίζεται επαρκώς από την ενημέρωση που του παρασχέθηκε (βλ., κατ' αναλογίαν, διάταξη της 18ης Δεκεμβρίου 2003, Gómez-Reino κατά Επιτροπής, T-215/02, EU:T:2003:352, σκέψη 65, και αποφάσεις της 12ης Σεπτεμβρίου 2007, Νικολάου κατά Επιτροπής, T-259/03, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2007:254, σκέψη 241, και της 8ης Ιουλίου 2008, Franchet και Byk κατά Επιτροπής, T-48/05, EU:T:2008:257, σκέψη 255) και από το γεγονός ότι προέβαλε την άποψή του κατά την ακρόαση.

2 — Μη δημοσιευόμενα εμπιστευτικά στοιχεία.

240 Δεύτερον, όσον αφορά την πρόσβαση στην τελική έκθεση εξωτερικής έρευνας, καμία διάταξη δεν επιβάλλει σχετική υποχρέωση στην OLAF. Όσον αφορά την αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως, παρανομία εκ μέρους της OLAF στοιχειοθετείται μόνο σε περίπτωση δημοσιεύσεως της τελικής εκθέσεως ή εφόσον μετά την τελική έκθεση ακολουθήσει η έκδοση βλαπτικής πράξεως (βλ., υπό την έννοια αυτή και κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 12ης Σεπτεμβρίου 2007, Νικολάου κατά Επιτροπής, T-259/03, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2007:254, σκέψη 267 και 268, και της 8ης Ιουλίου 2008, Franchet και Byk κατά Επιτροπής, T-48/05, EU:T:2008:257, σκέψη 259).

241 Στο μέτρο που οι αποδέκτες των τελικών εκθέσεων, δηλαδή η Επιτροπή και οι ελληνικές δικαστικές αρχές, είχαν την πρόθεση να εκδώσουν τέτοια πράξη έναντι του ενάγοντος στηριζόμενοι στην τελική έκθεση, σε αυτές τις αρχές εναπόκειται, και όχι στην OLAF, να παράσχουν στον ενάγοντα πρόσβαση στην εν λόγω έκθεση, σύμφωνα με τους δικούς τους διαδικαστικούς κανόνες.

[παραλειπόμενα]

243 Επομένως, η Επιτροπή δεν προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνας του ενάγοντος και, ως εκ τούτου, ο τρίτος ισχυρισμός κρίνεται απορριπτέος.

Επί της ζημίας και της αιτιώδους συνάφειας [παραλειπόμενα]

247 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι ο ενάγων απέδειξε παράβαση του άρθρου 25, παράγραφος 1, του κανονισμού 45/2001 (βλ. σκέψεις 98 έως 102 και 172 ανωτέρω). Πλην όμως, ο ενάγων δεν απέδειξε αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της παραβάσεως αυτής και της προβαλλόμενης ζημίας. Συγκεκριμένα, ο ενάγων δεν προέβαλε κανένα επιχείρημα που να καθιστά αντιληπτό πώς, εν προκειμένω, η εκπρόθεσμη υποβολή κοινοποιήσεως στον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν τον ενάγοντα έπληξε τη φήμη του, με συνέπεια την παύση της επαγγελματικής και της ακαδημαϊκής δραστηριότητάς του. Δεν διευκρίνισε επίσης εάν και κατά πόσον η εν λόγω εκπρόθεσμη κοινοποίηση του προκάλεσε ηθική βλάβη. Επομένως, κατά το μέρος που στηρίζεται στην προαναφερθείσα παράβαση, το αίτημα αποζημιώσεως κρίνεται απορριπτέο ως αβάσιμο.

248 Κατόπιν των προεκτεθέντων, η αγωγή αποζημιώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.

[παραλειπόμενα]

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αγωγή.

2) Καταδικάζει τον Αθανάσιο Οικονομόπουλο στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανομένων και των σχετικών με τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων.

Prek Labucka Kreuschitz

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 20 Ιουλίου 2016.

(υπογραφές)